

Na osnovu člana 54 stav 6 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bolesti slinavka i šap*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 38/2015 od 17.7.2015. godine, a stupio je na snagu 25.7.2015.

---

* U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Savjeta 2003/85/EZ o mjerama Zajednice za kontrolu slinavke šapa (COUNCIL DIRECTIVE 2003/85/EC on Community measures for the control of food-mouth disease)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se mjere za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti slinavke i šapa i veličina zaraženog i ugroženog područja.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) **prijemčive vrste životinja** su sve domaće ili divlje životinje podreda *Ruminantia*, *Suina* i *Tylopoda*, reda *Artiodactyla* i druge životinje iz reda *Rodentia* ili *Proboscide*, koje se mogu na osnovu naučnih dokaza smatrati životinjama prijemčivim na slinavku i šap;

2) **gazdinstvo** je poljoprivredni ili drugi objekat ili mjesto gdje se stalno ili povremeno drže ili uzgajaju životinje uključujući i cirkuse;

3) **stado** su životinje ili grupa životinja koje se uzgajaju i/ili drže na gazdinstvu kao epizootiološkoj cjelini, a ako se na gazdinstvu odvojeno drži više od jednog stada, svako stado predstavlja odvojenu cjelinu i ima isti zdravstveni status;

4) **držalac** je fizičko ili pravno lice koje je ovlašćeno da trajno ili privremeno čuva životinje sa ili bez naknade;

5) **vrijeme inkubacije** je vrijeme od trenutka zaražavanja do pojave kliničkih znakova slinavke i šapa:

- za goveda i svinje 14 dana,

- za ovce, koze i druge prijemčive vrste životinja 21 dan;

6) **životinja za koju se sumnja da je zaražena** je prijemčiva vrsta životinje koja pokazuje kliničke znake slinavke i šapa i/ili postmortalne promjene ili rezultati laboratorijskog ispitivanja ukazuju da se

može postaviti opravdana sumnja na slinavku i šapa;

7) **životinja za koju se sumnja da je kontaminirana** je prijemčiva vrsta životinje za koju se na osnovu prikupljenih epizootioloških podataka smatra da je direktno ili indirektno bila izložena virusu slinavke i šapa;

8) **žarište** je gazdinstvo ili mjesto gdje se drže prijemčive vrste životinja i gdje je jedan ili više slučajeva bolesti slinavke i šapa službeno potvrđen;

9) **primarno žarište** je slučaj bolesti slinavke i šapa koje nije epizootiološki povezano sa prethodnim izbijanjem te bolesti u istom području;

10) **usmrćivanje** je postupak kojim se životinji oduzima život na bezbolan način;

11) **prinudno klanje** je usmrćivanje životinja u hitnim slučajevima iskrvarenjem, koje se na osnovu epizootioloških podataka, kliničke dijagnoze ili rezultata laboratorijskog ispitivanja ne smatraju zaraženim ili kontaminiranim virusom slinavke i šapa, uključujući i klanje zbog dobrobiti životinja;

12) **obrada** je jedan od načina postupanja sa materijalom visokog rizika kojim se sprječava opasnost od širenja virusa slinavke i šapa, u skladu sa posebnim propisom;

13) **regionalizacija** je određivanje granica unutar područja/regije na kojem je zabranjeno ili ograničeno kretanje i stavljanje u promet određenih životinja ili životinjskih proizvoda, a u svrhu sprječavanja širenja slinavke i šapa na područja slobodna od ove bolesti, gdje se ne sprovode zabrane ili ograničenja;

14) **region** je dio teritorije Crne Gore površine najmanje 2000 km²;

15) **divlje životinje** su životinje prijemčivih vrsta koje žive izvan gazdinstva ili objekata;

16) **primarna pojava slinavke i šapa kod divljih životinja** je pojava koja je utvrđena kod divljih životinja na području gdje se ne sprovode mjere iz člana 43 st. 2 i 3 ovog pravilnika;

17) **sentinel životinje** su životinje prijemčive vrste koje su slobodne od infekcije ili bolesti slinavke i šapa i koje se u određenom periodu jednom ili više puta uzastopno ispituju na prisustvo antitijela na virus slinavke i šapa.

Bolest slinavke i šapa

Član 3

Slučaj bolesti slinavke i šapa ili životinja zaražena uzročnikom slinavke i šapa je pojava bolesti kod prijemčive vrste životinja ili leševa tih životinja ako je službeno potvrđena bolest na osnovu :

- 1) kliničkih znakova bolesti ili karakterističnih postmortalnih promjena ili,
- 2) laboratorijskih ispitivanja.

Mjere u slučaju sumnje na prisustvo bolesti slinavke i šapa

Član 4

(1) Kada se na gazdinstvu nalazi jedna ili više životinja za koju se sumnja da je zaražena ili kontaminirana virusom slinavke i šapa, na tom gazdinstvu službeni veterinar bez odlaganja preduzima neophodne mjere radi potvrđivanja ili isključivanja bolesti, a naročito uzimanje odgovarajućeg broja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje potrebno za potvrđivanje bolesti u skladu sa Prilogom 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(2) Službeni veterinar nakon prijave sumnje, bez odlaganja stavlja pod službeni nadzor gazdinstvo za koje postoji sumnja na prisustvo bolesti slinavke i šapa, sprovodi epizootiološko ispitivanje u skladu sa članom 9 ovog pravilnika i naređuje sljedeće mjere:

- 1) popis prijemčivih vrsta životinja sa navođenjem broja uginulih životinja, zaraženih odnosno životinja

sumnjivih na bolest za svaku vrstu pojedinačno, uz redovno ažuriranje popisa u koji se upisuju životinje koje su rođene ili uginule tokom perioda dok traje sumnja na bolest;

2) popis svih zaliha mlijeka, proizvoda od mlijeka, mesa, proizvoda od mesa, leševa, krzna i koža, vune, sjemena, embriona, jajnih ćelija, stajnjaka, đubriva, hrane za životinje i prostirke, na gazdinstvu koji se redovno ažurira;

3) zabranu ulaska ili izlaska sa i na gazdinstva bilo koje prijemčive vrste životinja, osim u slučaju kada se gazdinstvo sastoji od različitih epizootioloških proizvodnih jedinica i kada se sve prijemčive vrste životinja na gazdinstvu drže na mjestu stalnog boravka ili na drugim mjestima na kojima mogu biti izolovane;

4) zabranu ulaska ili izlaska lica sa i na gazdinstva;

5) dezinfekciju objekata i postavljanje dezinfekcionih barijera na ulazu i izlazu iz objekta u kom se drže prijemčive vrste životinja i na ulazu i izlazu sa gazdinstva;

6) sprovođenje biosigurnosnih mjera, radi smanjivanja opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa za sva lica koja ulaze ili izlaze sa gazdinstva;

7) dezinfekciju prevoznih sredstva prije izlaska sa gazdinstva;

8) uzimanje odgovarajućih uzoraka za laboratorijsko ispitivanje u skladu sa Prilogom 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika, kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti slinavke i šapa.

(3) Pored mjera iz stava 2 ovog člana, službeni veterinar naređuje mjere zabrane premještanja sa ili na gazdinstvo na kojem postoji sumnja na prisustvo slinavke i šapa, a naročito:

1) premještanje sa gazdinstva leševa, mesa, proizvoda od mesa, mlijeka ili proizvoda od mlijeka, sjemena, jajnih ćelija ili embriona prijemčivih vrsta životinja ili hrane za životinje, pribora, predmeta ili drugih materijala kao što su vuna, koža, krzno, čekinje ili otpad životinjskog porijekla, stajnjak kojim se može prenijeti virus slinavke i šapa;

2) premještanje životinja koje nijesu prijemčive na slinavku i šap;

3) premještanje prevoznih sredstava sa i na gazdinstva.

(4) Izuzetno od stava 2 tačka 4 i stava 3 tač. 2 i 3 ovog člana, službeni veterinar može odobriti ulazak i izlazak lica i premještanje životinja i prevoznih sredstava sa i na gazdinstvo samo u slučaju kada su sprovedene sve mjere za sprječavanje širenja virusa slinavke i šapa.

(5) U slučaju teškoća sa skladištenjem mlijeka na gazdinstvu, službeni veterinar može narediti uništavanje mlijeka na gazdinstvu ili odobriti prevoz mlijeka isključivo u prevoznim sredstvima koja su opremljena tako da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa sa gazdinstva, na najbliže moguće mjesto za neškodljivo uništavanje ili obradu mlijeka koja će obezbijediti uništavanje virusa slinavke i šapa.

Sprovođenje mjera na drugim gazdinstvima

Član 5

(1) Mjere iz člana 4 ovog pravilnika mogu se sprovesti i na drugim gazdinstvima kada na osnovu njihovog položaja, građe, smještaja, odnosno rasporeda ili kontakta sa životinjama sa gazdinstva iz člana 4 ovog pravilnika postoji opravdana sumnja da su kontaminirana.

(2) Mjere iz člana 4 st. 1 do 3 ovog pravilnika sprovode se i na objektima ili prevoznim sredstvima, ako postoji sumnja da su životinje prijemčivih vrsta u tim objektima ili prevoznim sredstvima zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa.

Privremena zona kontrole

Član 6

(1) U slučaju nepovoljne epizootiološke situacije, a naročito ukoliko se radi o velikoj gustini prijemčivih vrsta životinja i intenzivnom kretanju i premještanju životinja ili lica koja su u kontaktu sa prijemčivim vrstama životinja i neblagovremenoj prijavi sumnje na pojavu bolesti ili nedostatku informacija o mogućem izvoru i putevima unošenja virusa slinavke i šapa službeni veterinar može da odredi privremenu zonu kontrole.

(2) U privremenoj zoni kontrole službeni veterinar može da naredi sprovođenje mjera iz člana 4 stava 2 tač. 1 do 3 i stava 3 ovog pravilnika.

(3) Pored mjera iz stava 2 ovog člana, službeni veterinar može privremeno da zabrani kretanja i stavljanja u promet svih životinja i na većem području ili na cijelom području države.

(4) Zabrana kretanja i stavljanja u promet vrsta životinja koje nijesu prijemčive na slinavku i šap ne može trajati duže od 72 sata.

(5) Mjere iz čl. 4 i 5 ovog pravilnika i mjere iz st. 1 do 4 ovog člana sprovode se dok se sumnja na slinavku i šap ne isključi.

Preventivno usmrćivanje

Član 7

(1) Preventivno usmrćivanje na human način prijemčivih vrsta životinja koje su kontaminirane i životinja iz drugih proizvodnih jedinica ili susjednih gazdinstava koje su sa njima epizootiološki povezane, može se dozvoliti kada na to upućuju epizootiološki podaci ili drugi dokazi na osnovu programa preventivnog iskorjenjivanja bolesti slinavke i šapa.

(2) Tokom sprovođenja preventivnog usmrćivanja na human način, službeni veterinar naređuje sprovođenje kliničkog pregleda prijemčivih vrsta životinja i uzimanje uzoraka za serološko ispitivanje, u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

(3) O mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana, prije početka njihovog sprovođenja obavještava se Evropska komisija.

Mjere u slučaju potvrđivanja prisustva bolesti slinavke i šapa

Član 8

(1) Ukoliko se službeno potvrdi bolest slinavke i šapa na gazdinstvu, službeni veterinar, pored mjera iz čl. 4 i 5 ovog pravilnika na zaraženom gazdinstvu, sprovodi epizootiološko ispitivanje u skladu sa članom 9 ovog pravilnika i naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) usmrćivanje svih prijemčivih vrsta životinja na licu mjesta, a u posebnim okolnostima prijemčive vrste životinja mogu biti usmrćene na najbližem odgovarajućem mjestu pod službenim nadzorom, na način da se spriječi širenje virusa slinavke i šapa tokom prevoza i usmrćivanja;

2) uzimanje odgovarajućeg broja uzoraka u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika, prije ili tokom usmrćivanja prijemčivih vrsta životinja, radi epizootiološkog ispitivanja;

3) neškodljivo uklanjanje leševa životinja prijemčivih vrsta uginulih na gazdinstvu ili usmrćenih životinja, bez odlaganja i pod službenim nadzorom, na način da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa, a kada posebne okolnosti zahtijevaju da leševi moraju biti spaljeni ili zakopani na licu mjesta ili dalje od tog mjesta, spaljivanje i zakopavanje sprovodi se na propisan način;

4) izolaciju svih proizvoda i materijala iz člana 4 stav 2 tačka 2 ovog pravilnika, dok se ne utvrdi da nijesu kontaminirani ili nijesu obrađeni ili prerađeni na način kojim je sigurno uništen virus slinavke i šapa, pod nadzorom službenog veterinara;

5) nakon sprovođenja mjera iz tač. 1, 3 i 4 ovog stava, čišćenje i dezinfekciju svih objekata koji su korišćeni za smještaj prijemčivih vrsta životinja, okoline objekata i prevoznih sredstava koja su korišćena za njihov prevoz, kao i drugih objekata i opreme koji su mogli biti kontaminirani u skladu sa Prilogom 3

koji je sastavni dio ovog pravilnika;

6) dezinfekciju prostora u kojima žive ljudi, kancelarijske prostorije na gazdinstvu, koji su mogli biti kontaminirani;

7) pronalaženje i obradu proizvoda i materijala iz člana 4 stava 2 tačka 2 ovog pravilnika, koji potiču od prijemčivih vrsta životinja i koji su prikupljeni na gazdinstvu na kojem je potvrđena slinavka i šap, kao i sjeme, jajne ćelije i embrioni prikupljeni od prijemčivih vrsta životinja na tom gazdinstvu u vremenskom periodu između vjerovatnog unošenja uzročnika bolesti na gazdinstvo i sprovođenja službenih mjera, pod službenim nadzorom na način kojim je obezbijeđeno uništavanje virusa slinavke i šapa i spriječena svaka opasnost od njegovog daljnjeg širenja;

8) ponovno uvođenje životinja na gazdinstvo u skladu sa Prilogom 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(2) Kada se potvrdi prvo izbijanje slinavke i šapa, vrši se priprema za primjenu hitne vakcinacije na području najmanje veličine ugroženog područja.

(3) Pored mjera iz stava 1 tač. 1 i 3 ovog člana, službeni veterinar može narediti usmrćivanje i preradu životinja koje nijesu prijemčive na slinavku i šap na način da se izbjegne svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa.

(4) Mjere iz stava 3 ovog člana ne primjenjuju se na životinjske vrste koje nijesu prijemčive na slinavku i šap, koje je moguće izolovati, efikasno očistiti i dezinfikovati, uz uslov da su pojedinačno označene, a u slučaju kopitara treba omogućiti kontrolu njihovog kretanja u skladu sa propisom kojim je uređena identifikacija i registracija životinja.

(5) Službeni veterinar pored mjera iz stava 1 tačka 1 ovog člana može narediti uzorkovanje i klinički pregled životinja na epizootiološki povezanim proizvodnim jedinicama ili susjednim gazdinstvima u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika, kada se na osnovu epizootioloških ispitivanja ili drugih dokaza opravdano sumnja da su ta gazdinstva kontaminirana.

(6) Mjere iz člana 4 stav 2 tačka 8 ovog pravilnika, ne primjenjuju se u slučaju pojave sekundarnog žarišta koje je epizootiološki povezano sa primarnim žarištem sa kojeg su već uzeti odgovarajući uzorci u dovoljnom broju neophodnom za epizootiološko ispitivanje.

(7) O mjerama iz stava 1 tačka 1 i mjerama iz stava 6 ovog člana prije početka njihovog sprovođenja, obavještava se Evropska komisija.

Epizootiološko ispitivanje

Član 9

(1) Epizootiološko ispitivanje se sprovodi u slučaju sumnje na prisustvo bolesti i u slučaju potvrđivanja prisustva bolesti slinavke i šapa.

(2) Epizootiološkim ispitivanjem prikupljaju se podaci o:

1) vremenskom periodu u kojem je slinavka i šap mogla da bude prisutna na gazdinstvu prije postavljanja sumnje ili prijave bolesti;

2) mogućem izvoru virusa bolesti slinavke i šapa na gazdinstvu i utvrđivanje drugih gazdinstava na kojima se nalaze životinje sumnjive da su zaražene ili životinje sumnjive da su kontaminirane iz istog izvora bolesti;

3) mogućnosti zaražavanja ili kontaminacije drugih prijemčivih vrsta životinja, osim goveda i svinja;

4) kretanju životinja, ljudi, prevoznih sredstava, premještanju proizvoda i materijala iz člana 4 stav 2 tačka 2 ovog pravilnika kojima se virus slinavke i šapa može prenijeti sa i na gazdinstvo.

(3) O podacima iz stava 2 ovog člana i širenju virusa slinavke i šapa obavještava se Evropska komisija i druge države članice.

Biosigurnosne mjere

Član 10

(1) Kada u slučaju potvrđivanja bolesti slinavke i šapa postoji opasnost od zaražavanja prijemčivih vrsta životinja u laboratorijama, zoološkim vrtovima, parkovima prirode, ograđenim područjima ili drugim mjestima i na mjestima gdje se životinje drže u naučne svrhe ili radi očuvanja vrste ili genetskih resursa životinja za proizvodnju, sprovode se odgovarajuće biosigurnosne mjere da bi se te životinje zaštitile od zaraze.

(2) Kada je slinavka i šap potvrđena u nekom od objekata/mjesta iz stava 1 ovog člana može se odstupiti od sprovođenja mjera iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, pod uslovom da se sprovede sve potrebne mjere kojima se sprječava svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa, radi očuvanja zdravstvenog statusa prijemčivih životinja i ako nijesu ugroženi socioekonomski interesi Crne Gore.

(3) O odstupanju od stava 2 ovog člana, obavještava se Evropska komisija, a ako se radi o genetskim resursima životinja za proizvodnju, obavještenje sadrži i listu objekata koji su određeni kao rasplodni nukleusi prijemčivih vrsta životinja neophodnih za očuvanje rase.

(4) Mjere za sprječavanje širenja virusa slinavke i šapa, posebno u odnosu na regionalizaciju i hitnu vakcinaciju, donose se kada se izvrši procjena situacija u slučajevima potvrđivanja slinavke i šapa iz stava 1 ovog člana.

Mjere koje se primjenjuju u klanicama, na graničnim prelazima i prevoznim sredstvima

Član 11

(1) U slučaju potvrđivanja slinavke i šapa u klanici, na graničnom prelazu ili prevoznom sredstvu, službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje i naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) usmrćivanje svih prijemčivih životinja, bez odlaganja;

2) neškodljivo uklanjanje leševa i uništavanje otpada životinjskog porijekla, uključujući nusproizvode životinja sumnjivih da su zaražene, kao i zaraženih i kontaminiranih životinja, na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa pod nadzorom službenog veterinara;

3) čišćenje i dezinfekcija stajnjaka, objekata, opreme i prevoznih sredstava pod nadzorom službenog veterinara.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana sprovode se i na kontaktnim gazdinstvima.

(3) Životinja se ne može dopremiti u klanicu, na granični prelaz ili se prevoziti prije isteka najmanje 24 sata od sprovedenog čišćenja i dezinfekcije.

(4) U zavisnosti od epizootiološke situacije, a naročito kada postoji sumnja da su prijemčive vrste životinja na gazdinstvu, koje se nalazi odmah do objekta ili prevoznog sredstva iz stava 1 ovog člana, kontaminirane, proglašava se izbijanje/pojava bolesti u objektu ili prevoznom sredstvu i sprovode se mjere iz čl. 8 i 14 ovog pravilnika.

Gazdinstva koja se sastoje od različitih epizootioloških proizvodnih jedinica

Član 12

(1) Na gazdinstvu koje ima dvije ili više posebnih proizvodnih jedinica, može se dozvoliti odstupanje od sprovođenja mjera iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, na proizvodnoj jedinici koja nije zaražena slinavkom i šapom.

(2) Odstupanje iz stava 1 ovog člana za proizvodnu jedinicu koja nije zaražena slinavkom i šapom može se dozvoliti ako se prilikom epizootiološkog ispitivanja potvrdi da su se mjere za sprječavanje

širenja slinavke i šapa između proizvodnih jedinica iz stava 1 ovog člana sprovodile u periodu od najmanje dvostrukog trajanja inkubacije, prije datuma kada je utvrđeno izbijanje slinavke i šapa, pod uslovom da:

1) struktura i veličina objekta omogućava potpuno odvojen smeštaj i držanje različitih stada prijemčivih vrsta životinja uključujući i različiti vazdušni prostor;

2) su postupci u različitim proizvodnim jedinicama, a naročito način držanja i poslovi u štalama i na pašnjacima, hranjenje i uklanjanje stajnjaka ili đubreta potpuno odvojeni i sprovode ih različita lica;

3) su mehanizacija, oprema, instalacije, instrumenti i pribor za dezinfekciju koji se koriste u različitim proizvodnim jedinicama, životinje za rad vrsta koje nijesu prijemčive na slinavku i šap potpuno odvojene.

(3) Na gazdinstvu za proizvodnju mlijeka koje ima dvije ili više posebnih proizvodnih jedinica, može se dozvoliti odstupanje od sprovođenja mjera iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, na proizvodnoj jedinici koja nije zaražena slinavkom i šapom ako:

1) gazdinstvo ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana, i

2) se muža u svakoj proizvodnoj jedinici obavlja odvojeno, i

3) je mlijeko, u zavisnosti od namjene, prošlo najmanje jednu obradu u skladu sa Prilogom 5 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Kontaktna gazdinstva

Član 13

(1) Na osnovu epizootiološkog ispitivanja sprovedenog u skladu sa članom 9 ovog pravilnika, službeni veterinar određuje kontaktno gazdinstvo, odnosno gazdinstvo sa kojeg je ili na koje može biti unijet virus slinavke i šapa kretanjem ljudi, životinja, proizvoda životinjskog porijekla, prevoznih sredstava, sa drugih gazdinstava na gazdinstvo iz člana 4 stav 1 ili iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika ili sa tih gazdinstva na druga gazdinstva.

(2) Na gazdinstvu iz stava 1 ovog člana, sprovode se mjere iz člana 4 st. 2 do 5 ovog pravilnika sve dok se službeno ne potvrdi da je isključena sumnja na prisustvo slinavke i šapa na tim gazdinstvima.

(3) Službeni veterinar zabranjuje premještanje svih životinja sa kontaktnih gazdinstava tokom perioda inkubacije.

(4) Izuzetno od člana 4 stav 2 tačka 3 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti prevoz prijemčivih vrsta životinja pod službenim nadzorom direktno u određenu, najbližu moguću klanicu, na prinudno klanje.

(5) Prije dobijanja odobrenja iz stava 4 ovog člana sprovodi se klinički pregled u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

(6) Kada se gazdinstvo sastoji od dvije ili više proizvodnih jedinica, službeni veterinar može proglasiti jednu proizvodnu jedinicu kao kontaktno gazdinstvo, pod uslovom da ta epizootiološka proizvodna jedinica ispunjava uslove iz člana 12 ovog pravilnika.

(7) Mjere iz člana 4 st. 2 do 5 ovog pravilnika sprovode se u objektima ili prevoznim sredstvima iz čl. 10 i 11 ovog pravilnika, ukoliko se ne može isključiti epizootiološka povezanost između izbijanja slinavke i šapa i tih objekata ili prevoznih sredstava.

(8) Sprovođenje mjera na gazdinstvima iz člana 12 ovog pravilnika i st. 1 do 6 ovog člana, prati se i njima se koordinira.

Zaraženo i ugroženo područje

Član 14

(1) Nakon službenog potvrđivanja prisustva bolesti slinavke i šapa, određuje se zaraženo područje u

krugu poluprečnika od najmanje 3 km oko mjesta žarišta, koje je dio ugroženog područja i obuhvata krug poluprečnika od najmanje 10 km od mjesta žarišta.

(2) Kod određivanja granica zaraženog i ugroženog područja uzimaju se u obzir administrativne granice i prirodne barijere, a granice područja mogu biti promijenjene, ukoliko je to potrebno.

(3) Zaraženo i ugroženo područje treba označiti vidljivim znakovima na prilaznim putevima.

(4) Službeni veterinar naređuje pronalaženje svih životinja koje su otpremljene iz zaraženog ili ugroženog područja tokom perioda od najmanje 21 dan prije procijenjenog najranijeg datuma unošenja uzročnika zaraze na gazdinstvo u zaraženom području.

(5) Radi pronalaženja i praćenja kretanja svježeg mesa, proizvoda od mesa, sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka dobijenih od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i koji su proizvedeni u periodu između datuma procijenjenog unošenja virusa slinavke i šapa i datuma početka sprovođenja mjera, uspostavlja se saradnja sa drugim državama.

(6) Svježe meso, proizvodi od mesa, sirovo mlijeko i proizvodi od sirovog mlijeka obrađuju se u skladu sa čl. 16 do 18 ovog pravilnika ili zadržavaju dok moguća kontaminacija virusom slinavke i šapa nije službeno isključena.

(7) O slijedljivosti iz stava 5 ovog člana obavještavaju se nadležni organi drugih država članica Evropske unije i Evropska komisija.

Mjere koje se sprovode u zaraženom području

Član 15

(1) U zaraženom području službeni veterinar naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) popis svih gazdinstava na kojima se drže prijemčive vrste životinja i popis svih životinja na gazdinstvu, uz redovno ažuriranje popisa u koji se upisuju životinje koje su rođene ili uginule tokom perioda dok traje primjena mjera;

2) redovnu kontrolu svih gazdinstava na kojima se drže prijemčive vrste životinja, na način kojim se izbjegava širenje moguće prisutnog virusa slinavke i šapa na gazdinstvu, koja uključuje pregled odgovarajuće dokumentacije, naročito popisa iz tačke 1 ovog stava i mjera sprovedenih u svrhu sprječavanja unošenja ili iznošenja virusa slinavke i šapa, a koja uključuje klinički pregled ili uzimanje uzoraka od prijemčivih vrsta životinja u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika;

3) zabranu premještanja i prevoza prijemčivih vrsta životinja između gazdinstava na kojima se drže ili uzgajaju;

4) zabranu održavanja sajmovi, pijaca, izložbi i drugih okupljanja životinja;

5) zabranu vještačkog osjemenjivanja i sakupljanja jajnih ćelija i embriona od prijemčivih vrsta životinja.

(2) Izuzetno od stava 1 tačka 3 ovog člana, prijemčive vrste životinja mogu se prevoziti, na osnovu odobrenja službenog veterinara, na hitno klanje do klanice unutar zaraženog područja ili ako u toj zoni nema klanice, do klanice unutar ugroženog područja ili do klanice koja je određena za te svrhe, prevoznim sredstvima koja se odmah nakon svakog prevoza, očiste i dezinfikuju pod službenom kontrolom.

(3) Premještanje životinja službeni veterinar može odobriti, kada je na osnovu kliničkog pregleda svih prijemčivih vrsta životinja na gazdinstvu i poslije procjene epizootiološke situacije utvrđeno da ne postoji razlog za sumnju da se na gazdinstvu nalaze zaražene ili kontaminirane životinje.

(4) Meso životinja iz stava 3 ovog člana podvrgava se postupcima iz člana 16 ovog pravilnika.

(5) Pored mjera iz stava 1 tač. 3 do 5 ovog člana, službeni veterinar može narediti i druge mjere:

1) zabranu premještanja ili prevoza neprijemčivih vrsta životinja između gazdinstava koje se nalaze unutar zaraženog područja, odnosno premještanje ili prevoz prijemčivih vrsta životinja izvan ili u zaraženo

područje;

2) zabranu provoza životinja svih vrsta kroz zaraženo područje;

3) zabranu okupljanja ljudi na mjestima na kojima mogu doći u kontakt sa prijemčivim vrstama životinja i gdje postoji opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;

4) zabranu vještačkog osjemenjivanja ili sakupljanje jajnih ćelija i embriona od životinjskih vrsta koje nijesu prijemčive na slinavku i šap;

5) zabranu kretanja prevoznih sredstava namijenjenih prevozu životinja;

6) zabranu klanja prijemčivih vrsta životinja na gazdinstvu za sopstvene potrebe;

7) zabranu provoza hrane za životinje na gazdinstva na kojima se drže prijemčive vrste životinja.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog člana, službeni veterinar može da odobri:

1) prevoz životinja svih vrsta kroz zaraženo područje drumskim ili željezničkim putem;

2) prevoz prijemčivih vrsta životinja na hitno klanje za koje je službeni veterinar potvrdio da dolaze sa gazdinstava izvan zaraženog područja, koje su prevezene određenim rutama direktno do klanice određene za tu svrhu, a pod uslovom da je nakon dopreme prevozno sredstvo očišćeno i dezinfikovano u klanici pod službenom kontrolom i da je to čišćenje i dezinfekcija upisana u dnevnik prevoznog sredstva;

3) vještačko osjemenjivanje životinja na gazdinstvu koje sprovode lica sa tog gazdinstva korišćenjem sjemena sakupljenog od životinja na tom gazdinstvu ili sjemena uskladištenog na tom gazdinstvu ili dostavljenog iz sabirnog centra izvan gazdinstva;

4) premještanje i prevoz kopitara, u skladu sa Prilogom 6 koji je sastavni dio ovog pravilnika;

5) prevoz hrane za životinje na gazdinstva na kojima se drže prijemčive vrste životinja, pod određenim uslovima.

(7) Mjere u zaraženom području sprovode se najmanje dok:

1) ne protekne 15 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemčivih vrsta životinja sa gazdinstva u skladu sa članom 8 stav 1 ovog pravilnika i sprovedenog preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na gazdinstvu;

2) na svim gazdinstvima u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja, nije završeno ispitivanje sa negativnim rezultatima.

(8) Nakon ukidanja mjera u zaraženom području nastavlja se sprovođenje mjera u ugroženom području i to najmanje 15 dana nakon njihovog ukidanja na zaraženom području.

(9) Ispitivanje iz stava 7 tačka 2 ovog člana, sprovodi se kako bi se dodatno potvrdila odsutnost zaraze u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

Mjere koje se odnose na svježe meso i proizvode od mesa koji su proizvedeni u zaraženom području

Član 16

(1) Svježe meso, mljeveno meso, mesne prerađevine i proizvodi od mesa dobijeni od prijemčivih vrsta životinja, koje potiču iz zaraženog područja ne mogu se stavljati u promet.

(2) Svježe meso, mljeveno meso, mesne prerađevine i proizvodi od mesa dobijeni od prijemčivih vrsta životinja koji su proizvedeni u objektima koji se nalaze u zaraženom području ne mogu se stavljati u promet.

(3) Svježe meso, mljeveno meso, mesne prerađevine i proizvodi od mesa iz stava 1 ovog člana, treba da budu označeni u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi i nakon toga prevezeni u zapečaćenim

kontejnerima u objekte kako bi od njih dobili proizvode od mesa obrađene u skladu sa Prilogom 7 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, svježe meso, mljeveno meso i mesne prerađevine koje su dobijene najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja na gazdinstvu u zaraženom području i koje su od dana proizvodnje bile uskladištene i prevezene odvojeno od mesa i proizvoda od mesa dobijenih nakon tog datuma, mogu se stavljati u promet ako se na osnovu oznaka mogu razlikovati od mesa i proizvoda od mesa koji potiču iz zaraženog područja i koji se ne mogu stavljati u promet.

(5) Izuzetno od stava 2 ovog člana svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine dobijeni u objektu koji se nalaze u zaraženom području, mogu se staviti u promet ako:

1) je objekat pod službenim nadzorom;

2) se u objektu prerađuje samo svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine iz stava 4 ovog člana ili svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine dobijene od životinja uzgojenih i zaklanih izvan zaraženog područja ili životinja prevezenih u objekat i zaklanih u skladu sa članom 15 stav 6 tačka 2 ovog pravilnika;

3) su svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine označene u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi;

4) da su tokom proizvodnog procesa svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine jasno označene, prevezene i skladištene odvojeno od svežeg mesa, mljevenog mesa ili mesnih prerađevina koje se ne mogu otpremiti izvan zaraženog područja.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog člana proizvodi od mesa mogu se stavljati u promet samo ako su podvrgnuti termičkoj obradi u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika ili koji su proizvedeni od mesa iz stav 4 ovog člana.

(7) Svježe meso, mljeveno meso, mesne prerađevine i proizvodi od mesa koji se stavljaju u promet moraju da ispunjavaju uslove iz stava 5 ovog člana.

Mjere koje se odnose na mlijeko i proizvode od mlijeka proizvedene u zaraženom području

Član 17

(1) Mlijeko dobijeno od prijemčivih vrsta životinja koje potiče iz zaraženog područja i proizvodi od mlijeka proizvedeni od takvog mlijeka ne mogu se stavljati u promet.

(2) Mlijeko dobijeno od prijemčivih vrsta životinja i proizvodi od mlijeka koji su proizvedeni u objektima koji se nalaze u zaraženom području ne mogu se stavljati u promet.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, mlijeko i proizvodi od mlijeka dobijeni od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja na gazdinstvu u zaraženom području i koji su, nakon što su proizvedeni, uskladišteni i transportovani odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda, proizvedenih nakon procijenjenog datuma, mogu se staviti u promet.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, mlijeko dobijeno od prijemčivih vrsta životinja koje potiče iz zaraženog područja i proizvodi od mlijeka koji su proizvedeni od mlijeka koje je podvrgnuto obradi za odgovarajuću namjenu u skladu sa Prilogom 5 ovog pravilnika, mogu se staviti u promet.

(5) Obrada iz stava 4 ovog člana sprovodi se u objektima koji se nalaze u zaraženom području ili ako ne postoje takvi objekti u zaraženom području, u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja pod uslovima iz stava 6 ovog člana.

(6) Mlijeko i proizvodi od mlijeka obrađeni u objektima koji se nalaze u zaraženom području, mogu se stavljati u promet ako:

1) je objekat pod službenim nadzorom;

2) se u objektu prerađuje samo mlijeko koje ispunjava uslove iz st. 3 i 4 ovog člana ili je svježe mlijeko dobijeno od životinja izvan zaraženoga područja;

3) je tokom cjelokupnog proizvodnog procesa mlijeko označeno, transportovano i skladišteno odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji se ne mogu otpremiti izvan zaraženog područja;

4) se prevoz sirovog mlijeka sa gazdinstava koja se nalaze izvan zaraženog područja u objekte iz stava 5 ovog člana obavlja prevoznim sredstvima koja su prije prevoza očišćena i dezinfikovana i koja nakon toga nijesu bila u kontaktu sa gazdinstvima u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja.

(7) Službeni veterinar potvrđuje da mlijeko koje se stavlja na tržište ispunjava uslove iz stava 6 ovog člana.

(8) Prevoz svježeg mlijeka sa gazdinstava koja se nalaze u zaraženom području u objekte koji su smješteni izvan zaraženog područja i prerada takvog mlijeka može se obavljati:

1) uz odobrenje službenog veterinara za preradu sirovog mlijeka dobijenog od prijemčivih vrsta životinja držanih unutar zaraženog područja u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja, uz uputstvo o načinu prevoza u određeni objekat;

2) prevoznim sredstvima koja su očišćena i dezinfikovana prije prevoza i koja su napravljena i održavana tako da ne dolazi do isticanja mlijeka tokom prevoza i koja su opremljena tako da ne dolazi do raspršivanja čestica mlijeka za vrijeme utovara i istovara mlijeka;

3) ako se prije napuštanja gazdinstva na kojem je prikupljeno mlijeko životinja prijemčivih vrsta, očiste i dezinfikuju priključne cijevi, gume, kućišta točkova, donji dijelovi prevoznog sredstva i svo prosuto mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja zaraženog područja prevozno sredstvo ne smije naknadno doći u kontakt sa drugim gazdinstvima koja se nalaze u zaraženom području i na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta;

4) prevoznim sredstvom namijenjenim za prevoz u određenom geografskom ili administrativnom području, koje je označeno i očišćeno i dezinfikovano pod službenim nadzorom.

(9) Prikupljanje i prevoz uzoraka svježeg mlijeka od životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstava smještenih u zaraženom području u laboratoriju, kao i postupanje sa mlijekom u toj laboratoriji nije dozvoljeno, osim u ovlaštenoj laboratoriji za dijagnostiku slinavke i šapa.

Mjere koje se odnose na sjeme, jajne ćelije i embrione prikupljene od prijemčivih vrsta životinja u zaraženom području

Član 18

(1) Sjeme, jajne ćelije i embrioni dobijenih od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja ne mogu se stavljati u promet.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana smrznuto sjeme, jajne ćelije i embrioni koji su prikupljeni i skladišteni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja virusom slinavke i šapa na gazdinstvu u zaraženom području, mogu se staviti u promet.

(3) Smrznuto sjeme prikupljeno poslije roka iz stava 2 ovog člana treba da se odvojeno skladištiti i može se staviti u promet:

1) nakon ukidanja svih mjera koje su sprovedene nakon pojave slinavke i šapa u zaraženom području;

2) nakon kliničkog ispitivanja svih životinja smještenih u centru za sakupljanje sjemena i uzimanja uzoraka koji moraju biti serološki ispitani kako bi se dokazala odsutnost zaraze u tom centru u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika;

3) kada je životinja, od koje se uzima sjeme, ispitana serološkim testom za otkrivanje antitijela na virus slinavke i šapa sa negativnim rezultatom, u uzorku koji je uzet najranije 28 dana nakon prikupljanja

sjemena.

Prevoz i distribucija stajnjaka i đubriva prijemčivih vrsta životinja proizvedenih u zaraženom području

Član 19

(1) Stajnjak sa gazdinstva i iz objekta i prevoznog sredstva iz člana 11 ovog pravilnika gdje se drže prijemčive vrste životinja ne može se prevoziti i distribuirati unutar zaraženog područja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, premeštanje stajnjaka prijemčivih vrsta životinja sa gazdinstva koje se nalazi u zaraženom području u objektu za obradu može se vršiti samo u skladu sa propisima kojima se uređuje otpad životinjskog porekla.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, premeštanje stajnjaka prijemčivih vrsta životinja sa gazdinstva koje se nalazi u zaraženom području i na kome se ne sprovode mjere iz člana 4 ili člana 8 ovog pravilnika, može se vršiti pod sljedećim uslovima:

1) da je stajnjak proizveden najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinje na gazdinstvu u zaraženom području i rasut po zemlji i sa njom odmah pomiješan/uzoran i na dovoljnoj udaljenosti od gazdinstva na kome se drže prijemčive vrste životinja, ili

2) u slučaju stajnjaka goveda i svinja:

- da je ispitivanjem svih životinja na gazdinstvu isključeno prisustvo životinja sumnjivih da su zaražene virusom slinavke i šapa,

- da je stajnjak proizveden najmanje četiri dana prije ispitivanja,

- da je stajnjak pomiješan sa zemljom na određenom polju blizu gazdinstva porijekla i da je na dovoljnoj udaljenosti od drugih gazdinstava u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja.

(4) Kada se odobri premještanje stajnjaka sa gazdinstva na kome se drže prijemčive vrste životinja prevoz stajnjaka vrši se nepropusnim prevoznim sredstvom, koje je očišćeno i dezinfikovano, poslije utovara i prije napuštanja gazdinstva, da bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa.

Mjere koje se odnose na kožu i krzno prijemčivih vrsta životinja u zaraženom području

Član 20

(1) Koža i krzna prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja ne mogu se stavljati u promet.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, koža i krzna prijemčivih vrsta životinja koja su proizvedena u zaraženom području mogu se staviti u promet ako:

1) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gazdinstvu na koje se sprovode mjere iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika i koji su bili odvojeno držani od koža i krzna proizvedenih nakon tog roka; ili

2) ispunjavaju uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Mjere koje se odnose na vunu ovaca, dlaku preživara i čekinje svinja proizvedene u zaraženom području

Član 21

(1) Vuna ovaca, dlake preživara i čekinje svinja koje potiču iz zaraženog područja ne mogu se

stavljati u promet.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana neprerađena vuna, dlake i čekinje mogu se staviti u promet ako:

1) su proizvedene najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gazdinstvu iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika i koje su bile odvojeno držane od vune, dlake i čekinja proizvedenih nakon tog roka; ili

2) ispunjavaju uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Mjere koje se odnose na ostale proizvode životinjskog porijekla proizvedene u zaraženom području

Član 22

(1) Ostali proizvodi životinjskog porijekla (krv i proizvodi od krvi uključujući farmaceutske proizvode, proizvode za dijagnostiku *in vitro*, laboratorijski reagensi, salo i topljene masnoće, hrana za kućne ljubimce i žvakalice za pse, lovačke trofeje papkara, kopitara i životinjska crijeva), dobijeni od prijemčivih vrsta životinja mogu se stavljati u promet:

1) ako su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gazdinstvu iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika i koji su bili držani i transportovani odvojeno od proizvoda proizvedenih nakon tog roka; ili

2) ako su obrađeni u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika;

3) složeni proizvodi za koje nije potrebna dalja obrada, a sadrže proizvode životinjskog porijekla koji su ili obrađeni postupkom koji garantuje uništenje mogućeg virusa slinavke i šapa ili su dobijeni od životinja na koje se ne primjenjuju ograničenja u skladu sa odredbama ovog pravilnika; ili

4) upakovani proizvodi namijenjeni za korišćenje u dijagnostici *in vitro* ili kao laboratorijski reagensi.

Mjere koje se odnose na hranu za životinje, sijeno i slamu proizvedene u zaraženom području

Član 23

(1) Hrana za životinje, sijeno i slama koje potiču iz zaraženog područja ne mogu se stavljati u promet.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana hrana za životinje, sijeno i slama mogu se staviti u promet:

1) ako su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gazdinstvu iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika i koji su držani i transportovani odvojeno od hrane za životinje, sijena i slame proizvedenih nakon tog datuma; ili

2) ako su namijenjeni za korišćenje unutar zaraženog područja, uz odobrenje službenog veterinara; ili

3) ako su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemčive vrste životinja; ili

4) su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemčive vrste životinja i za koje su sirovine dobijene na prostorima iz tačke 3 ovog stava ili na prostorima koji se nalaze izvan zaraženog područja.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana hrana za životinje i slama proizvedeni na gazdinstvima na kojima se drže prijemčive vrste životinja mogu se staviti u promet ukoliko ispunjavaju uslove iz Priloga 7 ovog pravilnika.

Mjere koje se sprovode u ugroženom području

Član 24

(1) Službeni veterinar u ugroženom području naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) popis svih gazdinstava na kojima se drže prijemčive vrste životinja i popis svih životinja na gazdinstvu, kao i redovno dopunjavanje tih podataka;

2) redovnu kontrolu svih gazdinstava na kojima se drže prijemčive vrste životinja, na način kojim se izbjegava širenje moguće prisutnog virusa slinavke i šapa na gazdinstvu, koja uključuje pregled odgovarajuće dokumentacije, naročito podatke iz tačke 1 ovog stava i mjera sprovedenih u svrhu sprječavanja unošenja ili iznošenja virusa slinavke i šapa, a koja uključuje klinički pregled ili uzimanje uzoraka od prijemčivih vrsta životinja u skladu sa Prilogom 3 ovog pravilnika;

3) zabranu premještanja i prevoza prijemčivih vrsta životinja između gazdinstava na kojima se drže ili uzgajaju;

4) zabranu održavanja sajмова, pijaca, izložbi i drugih okupljanja životinja;

5) zabranu vještačkog osjemenjivanja i sakupljanja jajnih ćelija i embriona od prijemčivih vrsta životinja.

(2) Izuzetno od stava 1 tačke 3 ovog člana kada nema klaničnih kapaciteta ili ako su oni nedovoljni, službeni veterinar unutar ugroženog područja može odobriti premještanje prijemčivih vrsta životinja sa gazdinstava smještenih u ugroženom području, na klanje u klanice koje se nalaze izvan ugroženog područja, prevoznim sredstvima pod službenim nadzorom, pod uslovom da:

1) epizootiološka situacija na gazdinstvu ne ukazuje na sumnju da su životinje zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa;

2) su sve životinje prijemčivih vrsta na gazdinstvu pregledane i da su rezultati negativni;

3) je reprezentativni broj životinja, detaljno klinički pregledan kako bi se isključilo prisustvo ili sumnja na klinički pozitivne životinje u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika;

4) je klanica smještena što bliže ugroženom području; i

5) je meso od takvih životinja obrađeno u skladu sa članom 25 ovog pravilnika.

(3) Izuzetno od stava 1 tačke 3 ovog člana premještanje životinja dozvoljeno je:

1) radi odvođenja na pašnjake koji se nalaze unutar ugroženog područja na način da ne dolaze u kontakt sa životinjama prijemčivih vrsta sa drugih gazdinstava i tek nakon 15 dana od zadnjeg utvrđenog izbijanja slinavke i šapa u zaraženom području;

2) radi klanja u klanicu koja se nalazi u istom ugroženom području, direktnim prevozom i pod službenim nadzorom;

3) radi prevoza u skladu sa stavom 2 ovog člana;

4) radi prevoza u skladu sa članom 15 stav 5 tač. 1 i 2 ovog pravilnika;

5) nakon što je ispitivanjem svih životinja prijemčivih vrsta na gazdinstvu, isključena prisutnost životinja sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

(4) Službeni veterinar može odobriti premještanje životinja iz stava 3 tačka 2 ovog člana, tek nakon što su sprovedene mjere iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana.

(5) Mjere u ugroženom području sprovode se:

1) nakon proteka 30 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemčivih vrsta životinja sa gazdinstva u skladu sa članom 8 stav 1 ovog pravilnika i sprovedenog preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na gazdinstvu;

2) dok na svim gazdinstvima u zaraženom području na kojima se drže prijemčive životinje nijesu ispunjeni uslovi iz člana 15 st. 7 do 9 ovog pravilnika i

3) ako je obavljeno ispitivanje sa negativnim rezultatom.

(6) Ispitivanje iz stava 5 tačka 3 ovog člana, sprovodi se kako bi se dodatno potvrdila odsutnost zaraze u ugroženom području, a sprovodi se u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

(7) Sve životinje koje su otpremljene iz ugroženog područja tokom perioda od najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinja na gazdinstvu u ugroženom području, moraju se bez odlaganja pronaći.

(8) O sledljivosti životinja iz stava 7 ovog člana obavješavaju se nadležni organi drugih država članica Evropske unije i Evropska komisija.

Mjere koje se odnose na svježe meso životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja i na proizvode od mesa proizvedene od takvog mesa

Član 25

(1) Svježe meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa dobijeni od životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja i proizvodi od mesa proizvedenih od takvog mesa ne mogu se stavljati u promet.

(2) Svježe meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa od prijemčivih vrsta životinja, proizvedeni u objektima koji se nalaze u ugroženom području ne mogu se stavljati u promet.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana svježe meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa, koji su dobijeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na gazdinstvu u odgovarajućem zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mesa proizvedenog nakon tog roka, mogu se staviti u promet.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana svježe meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa koji su dobijeni od životinja dopremljenih u klanicu pod uslovima iz člana 24 stav 2 ovog pravilnika i na koje se primjenjuju mjere iz stava 5 ovog člana, mogu se staviti u promet.

(5) Izuzetno od stava 2 ovog člana svježe meso, mljeveno meso ili oblikovani proizvodi od mesa koji su dobijeni u objektima smještenim u ugroženom području, mogu se staviti u promet pod uslovom da:

1) objekat radi pod službenim nadzorom;

2) se u objektu prerađuje jedino svježe meso, mljeveno meso ili oblikovani proizvodi od mesa iz stava 4 ovog člana koji podliježu dodatnim mjerama iz Priloga 8 ovog pravilnika ili koji su dobijeni od životinja koje su uzgajane i zaklane izvan ugroženog područja ili od životinja koje su dopremljene u skladu sa članom 15 stav 5 tačka 2 ovog pravilnika;

3) su svježe meso, mljeveno meso ili oblikovani proizvodi od mesa označeni zdravstvenom oznakom u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi;

4) sve svježe meso, mljeveno meso ili oblikovani proizvodi od mesa moraju tokom cijelog proizvodnog procesa biti jasno označeni i prevoze se i skladište odvojeno od svježeg mesa, mljevenog mesa ili oblikovanih proizvoda od mesa koji ne ispunjavaju uslove za otpremanje izvan ugroženog područja u skladu sa ovim pravilnikom.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog člana proizvodi od mesa koji su dobijeni od svježeg mesa životinja prijemčivih vrsta porijeklom iz ugroženog područja, a koje je u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi za životinje koji se primjenjuju na proizvodnju, preradu i stavljanje u promet proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi i koje je prevezeno pod službenim nadzorom u odobreni objekat za obradu u skladu sa Prilogom 8 ovog pravilnika, mogu se staviti u promet.

(7) Izuzetno od stava 2 ovog člana proizvodi od mesa koji su dobijeni u objektima smještenim u ugroženom području koji ispunjavaju uslove iz stava 5 ovog člana ili su dobijeni od mesa koje ispunjava uslove iz stava 6 ovog člana, mogu se staviti u promet.

(8) Službeni veterinar potvrđuje da meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa namijenjeni za stavljanje u promet ispunjavaju uslove iz st. 5 i 7 ovog člana.

(9) Izuzetno od stava 1 ovog člana mogu se staviti u promet svježe meso, mljeveno meso i oblikovani proizvodi od mesa i proizvodi od mesa dobijeni od životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz područja

koje je više od 30 dana proglašeno ugroženim, u skladu sa posebnim postupkom Evropske komisije.

Mjere koje se odnose na mlijeko i proizvode od mlijeka životinja prijemčivih vrsta proizvedene u ugroženom području

Član 26

(1) Mlijeko dobijeno od životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja kao i proizvodi od tog mlijeka ne mogu se stavljati u promet.

(2) Mlijeko i proizvodi od mlijeka koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u ugroženom području ne mogu se stavljati u promet.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana mlijeko i proizvodi od mlijeka koji potiču od životinja prijemčivih vrsta porijeklom iz ugroženog područja, a koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na gazdinstvu na zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda proizvedenih nakon tog roka, mogu se stavljati u promet.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, mlijeko dobijeno od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz ugroženog područja i proizvodi od mlijeka proizvedeni od takvog mlijeka, koji su podvrgnuti obradi za odgovarajuću namjenu u skladu sa Prilogom 5 ovog pravilnika, mogu se staviti u promet.

(5) Izuzetno od stava 2 ovog člana mlijeko i proizvodi od mlijeka dobijeni u objektu koji se nalazi u ugroženom području, mogu se staviti u promet ako:

- 1) je objekat pod službenim nadzorom;
- 2) se u objektu prerađuje samo mlijeko i proizvodi od mlijeka iz stava 3 i 4 ovog člana ili je svježe mlijeko dobijeno od životinja izvan ugroženog i zaraženog područja;
- 3) je tokom cijelog proizvodnog procesa mlijeko označeno, transportovano i skladišteno odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji se ne mogu otpremati izvan ugroženog područja;
- 4) se prevoz sirovog mlijeka sa gazdinstva smještenog izvan zaraženog i ugroženog područja do objekata obavlja prevoznim sredstvima koja su prije prevoza očišćena i dezinfikovana i koja nakon toga nijesu bila u kontaktu sa gazdinstvima u zaraženom i ugroženom području na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog člana mlijeko i proizvodi od mlijeka mogu se stavljati u promet ako ispunjavaju uslove iz stava 5 ovog člana.

(7) Službeni veterinar potvrđuje da mlijeko namijenjeno stavljanju u promet iz Crne Gore u druge države članice Evropske unije ispunjava uslove iz stava 6 ovog člana.

(8) Prevoz sirovog mlijeka sa gazdinstava smještenih unutar ugroženog područja do objekata smještenih izvan zaraženog i ugroženog područja, kao i prerada tog mlijeka, obavlja se pod sljedećim uslovima:

- 1) uz odobrenje službenog veterinara za preradu sirovog mlijeka dobijenog od životinja prijemčivih vrsta koje se drže unutar ugroženog područja u objektima smještenim izvan zaraženog i ugroženog područja;
- 2) da odobrenje iz tačke 1 ovog stava, sadrži uputstvo o prevozu i određenoj maršuti prevoza do odobrenog objekta;
- 3) da se prevoz obavlja prevoznim sredstvima koja su očišćena i dezinfikovana prije prevoza i koja su napravljena tako da ne dolazi do isticanja mlijeka tokom prevoza i opremljena tako da ne dolazi do raspršivanja aerosola za vrijeme utovara i istovara mlijeka;
- 4) da se prije napuštanja gazdinstva na kojem je prikupljeno mlijeko životinja prijemčivih vrsta, očiste i dezinfikuju priključne cijevi, gume, kućišta točkova, donji dijelovi prevoznih sredstava i svo razliveno mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja ugroženog područja, prevozno sredstvo ne smije

naknadno doći u kontakt sa gazdinstvom u zaraženom i ugroženom području na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta;

5) da je prevozno sredstvo namijenjeno isključivo za prevoz u određenom geografskom ili administrativnom području i u skladu s tim je označeno i može ući u drugo područje samo nakon čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.

(9) Prikupljanje i prevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstava smještenih u ugroženom području u laboratorije može se vršiti samo u ovlašćenu laboratoriju za dijagnostiku slinavke i šapa, uz odobrenje službenog veterinara.

(10) Uprava vrši nadzor mjera kontrole usklađenosti koje sprovodi službeni veterinar i dostavlja drugim državama članicama i Evropskoj komisiji popis objekata u kojima se mogu izdavati sertifikati za potrebe prometa unutar Evropske unije.

Prevoz i razbacivanje stajnjaka dobijeno od životinja prijemčivih vrsta u ugroženom području

Član 27

(1) Stajnjak sa gazdinstva i iz objekata iz člana 11 ovog pravilnika gdje se drže prijemčive vrste životinja ne može se prevoziti i distribuirati unutar i izvan ugroženog područja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, službeni veterinar može odobriti, prevoz stajnjaka i prevoznim sredstvima koja su detaljno očišćena i dezinfikovana prije i nakon upotrebe, da bi se razbacao u odobrenom području koje se nalazi unutar ugroženog područja i na dovoljnoj udaljenosti od gazdinstava na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta, pod uslovom da:

a) je pregledom životinja prijemčivih vrsta na gazdinstvu isključeno prisustvo životinja za koje se sumnja da su zaražene virusom slinavke i šapa, a stajnjak se odmah razbacuje po tlu da bi se izbjeglo stvaranje aerosola i odmah se zaorava; ili

b) kliničkim pregledom životinja prijemčivih vrsta na gazdinstvu nijesu utvrđeni znaci na osnovu kojih se može postaviti sumnja na slinavku i šap, a stajnjak se zaorava ili zakopava u tlo; ili

c) se na stajnjak primjenjuje odredba člana 19 stav 2 ovog pravilnika.

Regionalizacija

Član 28

(1) Ako se utvrdi da se virus slinavke i šapa širi uprkos mjerama sprovedenim u skladu sa ovim pravilnikom i ako epidemija slinavke i šapa poprimi velike razmjere i kada se sprovodi hitna vakcinacija, izvršice se podjela područja na jednu ili više zona koje su pod ograničenjem ili bez ograničenja.

(2) Prije nego se odrede granice zone pod ograničenjem, vrši se procjena epizootičke situacije, a naročito moguće vrijeme i vjerovatno mjesto unošenja virusa slinavke i šapa, kao i moguće širenje i vrijeme potrebno za njegovo iskorjenjivanje.

(3) Granice zone pod ograničenjem određuju se na osnovu upravnih granica ili prirodnih barijera.

(4) Zona pod ograničenjem može se na osnovu rezultata epizootičkog ispitivanja smanjiti ili proširiti.

(5) O mjerama koje se sprovode u zoni koja je pod ograničenjem obavještava se Evropska komisija.

Mjere koje se primjenjuju u zoni pod ograničenjem

Član 29

(1) U zoni pod ograničenjem, primjenjuju se sljedeće mjere:

1) kontrola prevoza i kretanja životinja prijemčivih vrsta, proizvoda životinjskog porijekla i robe, prevozna sredstva mogućeg prenosioca virusa slinavke i šapa;

2) praćenje kretanja životinja i označavanje svježeg mesa, sirovog mlijeka i ostalih proizvoda koji se nalaze na zalihama i koji ne ispunjavaju uslove za otpremanje izvan zone pod ograničenjem u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi za životinje koji se primjenjuju na proizvodnju, preradu i stavljanje u promet proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi;

3) izdavanje posebnih sertifikata za životinje prijemčivih vrsta i proizvode dobijene od tih životinja a proizvodi koji su namijenjeni za ishranu ljudi otpremaju se izvan zone pod ograničenjem i koji ispunjavaju uslove za takvo otpremanje, označavaju se oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu sa propisima.

(2) Kada se sprovodi regionalizacija, obezbjeđuje se praćenje kretanja najmanje onih životinja prijemčivih vrsta koje su otpremljene iz zone pod ograničenjem na druga područja u zemlji i/ili u druge zemlje u periodu od datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma sprovođenja regionalizacije i takve životinje se izoluju dok se službeno ne isključi moguća zaraza ili kontaminacija.

(3) Kretanja svježeg mesa i sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u zoni pod ograničenjem u periodu između datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma sprovođenja regionalizacije, prati se.

(4) Svježe meso iz stava 3 ovog člana obrađuje se u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika, a sirovo mlijeko i mliječni proizvodi iz stava 3 ovog člana obrađuju se u skladu sa Prilogom 5 ovog pravilnika, u zavisnosti od njihove namjene, ili se zadržavaju dok se službeno ne isključi moguća kontaminacija virusom slinavke i šapa.

(5) U slučaju da se proizvodi koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su dobijeni u zoni pod ograničenjem stavljaju u promet u istoj zoni pod ograničenjem, može se odrediti posebna zdravstvena oznaka u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi i druge mjere u skladu sa ovim pravilnikom.

(6) U slučaju iz stava 2 ovog člana, razmjenjuju se podaci i saraduje se sa nadležnim organima država članica Evropske unije u praćenju kretanja svježeg mesa, sirovog mlijeka i mliječnih proizvoda.

Identifikacija životinja prijemčivih vrsta

Član 30

(1) U slučaju izbijanja slinavke i šapa, službeni veterinar naređuje zabranu kretanja životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstva na kojem se drže, ukoliko nijesu identifikovane radi lakšeg utvrđivanja njihovog kretanja i gazdinstva sa kojeg potiču ili bilo kojeg gazdinstva sa kojeg dolaze.

(2) U slučajevima iz člana 10 stav 1 i člana 11 stav 1 ovog pravilnika mogu se u određenim okolnostima, uzimajući u obzir zdravstveno stanje, odobriti drugi načini brzog ulaženja u trag i praćenja kretanja tih životinja i utvrđivanja gazdinstva njihovog porijekla ili bilo kojeg gazdinstva sa kojeg dolaze.

(3) O načinu i postupku identifikacije životinja iz stava 1 ovog člana ili utvrđivanju gazdinstva njihovog porijekla obavještava Evropska komisija.

(4) Mjere o dodatnoj, trajnoj i neizbrisivoj identifikaciji životinja, koje se donose u svrhu suzbijanja slinavke i šapa, a naročito u slučaju vakcinacije iz čl. 35 i 36 ovog pravilnika, mogu se mijenjati.

Kontrola kretanja u slučaju izbijanja slinavke i šapa

Član 31

(1) U slučaju izbijanja slinavke i šapa u zoni pod ograničenjem, a radi kontrole kretanja životinja prijemčivih vrsta:

- 1) vlasnici dostavljaju odgovarajuće podatke o životinjama koje ulaze na gazdinstvo ili ga napuštaju;
- 2) lica koja se bave prevozom i stavljanjem u promet životinja prijemčivih vrsta dostavljaju

odgovarajuće podatke o životinjama koje su prevozili ili stavljali u promet.

(2) Dostavljanje podataka iz stava 1 ovog člana može se proširiti i na vlasnike i lica koja se bave prevozom i stavljanjem u promet prijemčivih vrsta životinja iz dijela ili cijele zone koja nije pod ograničenjem, u skladu sa procijenom rizika.

Vakcinacija

Član 32

(1) Protiv slinavke i šapa ne vrši se vakcinacija životinja, kao ni davanje hiperimunih seruma, osim u slučajevima propisanim ovim pravilnikom.

(2) Proizvodnja, skladištenje, nabavka, distribucija i prodaja vakcina protiv slinavke i šapa obavlja se pod službenim nadzorom.

(3) Upotreba i stavljanje u promet vakcine protiv slinavke i šapa ne može se vršiti u druge svrhe osim za stvaranje aktivnog imuniteta kod životinja prijemčivih vrsta.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, upotreba vakcine protiv slinavke i šapa može se vršiti u okviru laboratorijskih ispitivanja, naučnih istraživanja ili testiranja vakcina, u skladu sa propisom kojim su uređeni uslovi za proizvodnju, promet i ispitivanje lijekova za humanu upotrebu i upotrebu u veterinarstvu, a ta upotreba se odvija u odgovarajućim uslovima biobezbjednosti.

Uslovi za sprovođenje hitne vakcinacije

Član 33

(1) Vakcinacija prijemčivih vrsta životinja protiv bolesti slinavke i šapa vrši se u hitnim slučajevima na osnovu rezultata procjene rizika, u skladu sa posebnim programom vakcinacije koji donosi organ državne uprave nadležan za poslove veterinarstva ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

1) potvrđeno je izbijanje slinavke i šapa i prijeti opasnost od daljeg širenja bolesti;

2) ako su druge države u opasnosti zbog geografskog položaja ili zbog prevladavajućih meteoroloških uslova na području mjesta izbijanja slinavke i šapa;

3) ako su druge države u opasnosti zbog epizootiološki relevantnih kontakata između gazdinstava smještenih na njihovom području i gazdinstava koja drže životinje prijemčivih vrsta i koja se nalaze na području gdje je izbila slinavka i šap;

4) ako postoji opasnost zbog geografskog položaja ili zbog prevladavajućih meteoroloških uslova u drugoj državi u kojoj je izbila slinavka i šap.

(2) Prilikom donošenja odluke o sprovođenju hitne vakcinacije uzima se u obzir efikasnost primjene mjera iz člana 15 ovog pravilnika i kriterijumi i smjernice za sprovođenje hitne vakcinacije iz Priloga 9 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(3) Sprovođenje hitne vakcinacije odobrava Evropska komisija, a izuzetno hitna vakcinacija može se sprovesti i bez odobrenja Evropske komisije, o čemu se obavještavanja Evropska komisije, uz navođenje podataka iz člana 34 ovog pravilnika.

Sprovođenje hitne vakcinacije

Član 34

(1) Program o sprovođenju hitne vakcinacije sadrži:

1) granice geografskog područja na kojem će se sprovesti hitna vakcinacija;

2) vrstu i starost životinja koje će biti vakcinisane;

3) trajanje akcije vakcinacije;

4) posebne zabrane kretanja vakcinisanih i nevakcinisanih životinja prijemčivih vrsta i njihovih proizvoda;

5) dodatnu i trajnu identifikaciju i posebnu registraciju vakcinisanih životinja u skladu sa članom 30 stav 4 ovog pravilnika;

(2) Hitna vakcinacija iz stava 1 ovog člana sprovodi se u skladu sa članom 35 ovog pravilnika, bez obzira da li se vakcinisane životinje kasnije usmrćuju ili ne.

Zaštitna vakcinacija

Član 35

(1) U slučaju sprovođenja hitne zaštitne vakcinacije obezbjeđuje se da se:

1) područje na kojem se sprovodi vakcinacija regionalizuje u skladu sa članom 28 ovog pravilnika, a prema potrebi u saradnji sa susjednim državama;

2) vakcinacija sprovede brzo i u skladu sa higijenskim i biosigurnosnim mjerama kako bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa;

3) sve mjere koje se primjenjuju u području vakcinacije sprovode tako da se ne isključuje primjena mjera iz člana 28 ovog pravilnika.

(2) Kada područje vakcinacije obuhvata cijelu zaraženu ili ugroženu zonu ili neke njene djelove:

1) mjere koje se primjenjuju u zaraženom ili ugroženom području ostaju na snazi na tom dijelu područja vakcinacije dok se ne ukinu te mjere u skladu sa članom 15 st. 6 do 8 ili članom 24 st. 5 do 7 ovog pravilnika;

2) poslije ukidanja mjera koje su se primjenjivale u zaraženom i ugroženom području, mjere koje će se primjenjivati u području vakcinacije iz čl. 37 do 41 ovog pravilnika, se i dalje primjenjuju.

(3) Kada se sprovodi zaštitna vakcinacija, područje vakcinacije treba da je okruženo u pojasu od najmanje 10 km od njegovih spoljnih granica ugroženim područjem u skladu sa definicijom ugroženog područja Svjetske organizacija za zdravlje životinja (u daljem tekstu: OIE):

1) u kojem je vakcinacija zabranjena;

2) u kojem se sprovodi pojačani nadzor;

3) u kojem kretanje životinja prijemčivih vrsta podliježe nadzoru službenog veterinar; i

4) koje ostaje na snazi sve dok se ponovo ne dobije status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa.

Supresivna vakcinacija

Član 36

(1) Kada je donijeta odluka o sprovođenju hitne supresivne vakcinacije, sprovode se mjere nadzora, koje uključuju najmanje mjere iz člana 14 ovog pravilnika koje obezbeđuju da se vakcinacija sprovodi samo:

1) u zaraženom području;

2) na unaprijed utvrđenim gazdinstvima na kojima se sprovode mjere iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika.

(2) Izuzetno od člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, usmrćivanje svih životinja na tim gazdinstvima može se odložiti onoliko koliko je potrebno u skladu sa propisom kojim je uređena zaštita dobrobiti životinja tokom klanja kojima se uređuje dobrobit životinja i u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 3 ovog

pravilnika.

(3) O mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana obavještava se Evropska komisija prije početka njihovog sprovođenja.

Mjere koje se sprovode u području vakcinacije u periodu od početka hitne vakcinacije do isteka najmanje 30 dana nakon završetka vakcinacije

Član 37

(1) U području vakcinacije u periodu od početka hitne vakcinacije do isteka najmanje 30 dana nakon završetka vakcinacije (faza I):

1) žive životinja prijemčivih vrsta ne mogu se premještati sa jednog na drugo gazdinstvo unutar područja vakcinacije i ne mogu izlaziti iz područja vakcinacije;

2) izuzetno od tačke 1 ovog stava, službeni veterinar može odobriti nakon kliničkog pregleda tih životinja i stada iz kojih potiču ili su otpremljene te životinje, prevoz na hitno klanje u klanicu koja je određena za te svrhe, a koja se nalazi unutar područja vakcinacije ili u njegovoj blizini;

3) svježe meso dobijeno od zaklanih vakcinisanih životinja se:

a) označava oznakom u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi;

b) skladišti i prevozi odvojeno od mesa koje nije označeno oznakom iz podtačke a ove tačke i prevozi se u zapečaćenim kontejnerima do objekata da bi se obradilo u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika;

4) mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od vakcinisanih životinja mogu se staviti u promet unutar ili izvan područja vakcinacije, pod uslovom da su bili podvrgnuti jednom od postupaka iz Priloga 5 ovog pravilnika, u zavisnosti od toga jesu li namijeni ishrani ljudi ili nijesu;

5) obrada mlijeka sprovodi se u objektima koji se nalaze u području vakcinacije ili ako u tom području nema tih objekata, onda u objektima koji se nalaze izvan područja vakcinacije u kojima se sirovo mlijeko prevozi pod uslovima iz stava 7 ovog člana;

6) objekti iz tačka 5 ovog stava treba da rade pod službenim nadzorom i:

a) mlijeko koje se prerađuje u tom objektu treba da ispunjava uslove iz tačka 4 ovog stava ili da se prerađuje sirovo mlijeko dobijeno od životinja izvan područja vakcinacije;

b) tokom proizvodnog procesa mlijeko treba da je označeno i da se prevozi i skladištiti odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji nijesu namijenjeni otpremanju izvan područja vakcinacije;

c) da se prevoz sirovog mlijeka sa gazdinstva smještenog izvan područja vakcinacije do objekata obavlja prevoznim sredstvima koja su prije prevoza očišćena i dezinfikovana i koja poslije čišćenja i dezinfekcije nijesu bila u kontaktu sa gazdinstvima koja se nalaze u zoni pod ograničenjem i na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta;

7) prevoz sirovog mlijeka sa gazdinstava smještenih unutar područja vakcinacije do objekata smještenih izvan područja vakcinacije, kao i prerada tog mlijeka, mogu se obavljati pod sljedećim uslovima:

a) da je službeni veterinar odobrio preradu sirovog mlijeka dobijenog od životinja prijemčivih vrsta koje se drže unutar područja vakcinacije u objektima smještenim izvan područja vakcinacije;

b) da odobrenje iz tačke 1 ovog stava sadrži uputstvo o prevozu i određen put prevoza do odobrenog objekta;

c) da je prevozno sredstvo očišćeno i dezinfikovano prije prevoza, da je napravljeno tako da ne dolazi do prosipanja i raspršivanja mlijeka za vrijeme utovara i istovara mlijeka;

d) da se prije napuštanja gazdinstva na kojem je prikupljeno mlijeko životinja prijemčivih vrsta, očiste i dezinfikuju priključne cijevi, gume, kućišta točkova, donji djelovi prevoznih sredstava i svo razliveno mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja područja vakcinacije prevozno sredstvo ne smije doći u kontakt sa gazdinstvom koje se nalazi u području vakcinacije i na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta;

e) da je prevozno sredstvo namijenjeno za prevoz u određenom geografskom ili administrativnom području označeno i da može da uđe u drugo područje samo poslije sprovedenog čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom;

8) prikupljanje i prevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstava smještenih u području vakcinacije može se vršiti samo u ovlaštenoj laboratoriji za dijagnostiku slinavke i šapa

9) sakupljanje sjemena za vještačko osjemenjivanje od životinja donora koje pripadaju prijemčivim vrstama i koje se nalaze u centrima za prikupljanje sjemena smještenim unutar područja vakcinacije privremeno se obustavlja;

10) izuzetno od tačke 9 ovog stava može se dozvoliti sakupljanje sjemena u centrima za prikupljanje sjemena smještenim unutar područja vakcinacije u svrhu proizvodnje zamrznutog sjemena, pod uslovima da sjeme koje je prikupljeno u periodu od najmanje 30 dana nakon završetka vakcinacije, najmanje 30 dana skladišteno odvojeno i da prije otpremanja sjemena:

a) životinja donor nije bila vakcinisana i primjenjuju se uslovi iz člana 18 stav 3 tač. 2 i 3 ovog pravilnika, ili

b) je životinja donor bila vakcinisana nakon što je obavljeno ispitivanje antitijela na virus slinavke i šapa sa negativnim rezultatom i to:

- da je test za dokazivanje virusa ili virusnog genoma ili odobreni test za dokazivanje antitijela za nestrukturane proteine koji je obavljen na kraju karantina za sjeme i na uzorcima uzetim od svih životinja prijemčivih vrsta koje su u to vrijeme prisutne u centru za prikupljanje sjemena, dao negativan rezultat;

- da je sjeme koje potiče od životinja vakcinisanih protiv slinavke i šapa tokom perioda od 12 mjeseci od uzetih 5% sjemena od svakog prikupljanja (najmanje pet pajeta) virusološki ispitano testom izolacije virusa sa negativnim rezultatom;

11) zabranjeno je uzimanje jajnih ćelija i embriona od životinja donora;

12) stavljanje u promet proizvoda životinjskog porijekla, osim proizvoda iz tač. 10 i 11 ovog stava, može se obavljati pod uslovima iz čl. 20, 21, 22 i 27 ovog pravilnika.

(2) Ukoliko se mlijeko iz objekata iz stava 1 tačka 6 ovog člana iz Crne Gore stavlja u promet u države članice Evropske unije, službeni veterinar izdaje sertifikat kojim potvrđuje ispunjenost uslova iz stava 1 tačka 6 ovog člana i dostavlja se popis tih objekata državama članicama i Evropskoj komisiji.

Mjere koje se sprovode na području vakcinacije u periodu od hitne vakcinacije do završetka istraživanja i razvrstavanja gazdinstava u kategorije

Član 38

(1) U području vakcinacije u periodu koji počinje najranije 30 dana od završetka hitne vakcinacije i traje do završetka istraživanja i razvrstavanja gazdinstava u kategorije (faza II):

1) životinje prijemčivih vrsta ne mogu se kretati sa jednog na drugo gazdinstvo unutar područja vakcinacije niti izlaziti iz tog područja;

2) izuzetno od tačke 1 ovog stava, službeni veterinar može odobriti da se životinje prijemčivih vrsta direktno prevezu sa gazdinstava iz člana 40 stav 5 ovog pravilnika, na hitno klanje do klanice koja je određena za te svrhe, a koja se nalazi unutar ili izvan područja vakcinacije ako:

a) tokom prevoza u klanicu te životinje ne dolaze u dodir sa drugim životinjama prijemčivih vrsta;

b) životinje prati dokumentacija kojom se potvrđuje da su pregledane i ispitane u skladu sa članom 39

stav 2 ovog pravilnika;

c) je prevozno sredstvo očišćeno i dezinfikovano prije utovara i poslije isporuke životinja i evidentiran datum i vrijeme čišćenja i dezinfekcije u dnevnik vozila;

d) životinje moraju biti podvrgnute ante-mortem pregledu u klanici i to u periodu od 24 sata prije klanja, a naročito ispitane na bolesti usta i papaka i ne smiju pokazivati znake bolesti;

3) svježe meso, osim nus proizvoda, koje je dobijeno od vakcinisanih malih i velikih preživara u periodu iz ovog stava može se staviti u promet unutar i izvan područja vakcinacije ako:

a) je objekat pod strogom veterinarskom kontrolom;

b) se u objektu prerađuje samo svježe meso, ne uključujući nus proizvode, koje je bilo podvrgnuto postupku u skladu sa Prilogom 8 ovog pravilnika ili svježe meso dobijeno od životinja koje su uzgojene i zaklane izvan područja vakcinacije;

c) su svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine označene zdravstvenom oznakom u skladu sa posebnim propisom;

d) je tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso označeno i ako se prevozi i skladišti odvojeno od mesa koje ima drugačiji zdravstveni status;

4) je svježe meso dobijeno od vakcinisanih svinja zaklanih u periodu iz ovog stava, označeno u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi i prevozi se u zapečaćenim kontejnerima do objekata kako bi se prerađilo u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika;

5) mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od vakcinisanih životinja mogu biti stavljeni u promet unutar i izvan područja vakcinacije pod uslovom da su, u zavisnosti od toga da li su namijenjeni za ishranu ljudi ili ne, obrađeni najmanje jednim od postupaka iz Priloga 5 ovog pravilnika i da se obrada obavlja u objektu smještenom unutar ili izvan područja vakcinacije u skladu sa članom 37 stav 1 tač. 5 i 9 i članom 37 stav 2 ovog pravilnika;

6) na uzimanje sjemena, jajnih ćelija i embriona životinja prijemčivih vrsta primjenjuju se mjere iz člana 37 stav 1 tač. 10 i 11 ovog pravilnika;

7) stavljanje na tržište proizvoda životinjskog porijekla, osim proizvoda iz tač. 3 do 6 ovog stava, može se obavljati pod uslovima iz čl. 20, 21, 22 i 27 ovog pravilnika.

(2) Ukoliko se svježe meso iz objekata iz stava 1 tačke 3 ovog člana iz Crne Gore stavlja u promet u države članice Evropske unije, službeni veterinar izdaje sertifikat kojim potvrđuje ispunjenost uslova iz stava 1 tačka 3 ovog člana i dostavlja se popis tih objekata državama članicama i Evropskoj komisiji.

Kliničko i serološko ispitivanje na području vakcinacije

Član 39

(1) Kliničko i serološko ispitivanje sprovodi se na području vakcinacije u periodu koji počinje najranije 30 dana od dana završetka hitne vakcinacije i traje do završetka kliničkog i serološkog ispitivanja (faza II-A).

(2) Ispitivanje iz stava 1 ovog člana, sprovodi se radi otkrivanja stada životinja prijemčivih vrsta koje su bile u kontaktu sa virusom slinavke i šapa, a koje ne pokazuju vidljive kliničke znake slinavke i šapa.

(3) Ispitivanje iz stava 2 ovog člana uključuje klinički pregled svih životinja prijemčivih vrsta u svim stadima na području vakcinacije kao i laboratorijsko testiranje u skladu sa stavom 4 ovog člana.

(4) U laboratorijskim testiranjima koriste se testovi koji ispunjavaju kriterijume za dijagnostičke testove za slinavku i šap, ako ispunjavaju jedan od sljedećih uslova:

1) testiranje za dokazivanje zaraze virusom slinavke i šapa, pomoću testa za dokazivanje antitijela za nestrukturane proteine virusa slinavke i šapa ili pomoću neke druge odobrene metode, zadovoljava kriterijume za uzorkovanje na gazdinstvima, a ako se koriste i sentinel životinje, uzimaju se u obzir uslovi

za obnavljanje populacije životinja na zaraženim gazdinstvima, dati u Prilogu 4 ovog pravilnika;

2) testiranje za dokazivanje antitijela za nestrukturane proteine virusa slinavke i šapa obavlja se na uzorcima uzetim od svih vakcinisanih životinja prijemčivih vrsta i njihovog nevakcinisanog potomstva u svim stadima unutar područja vakcinacije.

Razvrstavanje gazdinstva na području vakcinacije

Član 40

(1) Gazdinstva na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta:

1) razvrstavaju se u skladu sa članom 39 st. 2 i 3 ovog pravilnika i Prilogom 1 ovog pravilnika;

2) i na njima se sprovode mjere iz st. 2 do 4 ovog člana (faza II-B).

(2) Na gazdinstvima sa najmanje jednom životinjom za koju se sumnja da je zaražena i na kojima je prisutnost virusa slinavke i šapa potvrđena u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, sprovode se mjere iz čl. 8 i 14 ovog pravilnika.

(3) Na gazdinstvima sa najmanje jednom životinjom prijemčive vrste za koju se sumnja da je zaražena zbog ranijeg kontakta virusom slinavke i šapa, ali na kojima se daljim ispitivanjem svih životinja prijemčivih vrsta na gazdinstvu potvrdilo da virus slinavke i šapa nije prisutan, sprovode se sljedeće mjere:

1) usmrćivanje životinja prijemčivih vrsta i uništavanje njihovih trupova; ili

2) razvrstavanje životinja, s tim da:

- se životinje koje su pozitivno reagovala na najmanje jedan odobreni test iz člana 39 stav 4 ovog pravilnika usmrćuju, a njihovi leševi uništavaju;

- se preostale životinje prijemčivih vrsta upućuju na klanje;

2) čišćenje i dezinfekcija;

3) obnavljanje populacije životinja u skladu sa Prilogom 4 ovog pravilnika.

(4) Proizvodi koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su dobijeni u periodu iz člana 39 stav 1 ovog pravilnika ispunjavaju sljedeće uslove:

1) svježe meso dobijeno od životinja iz stava 3 tačka 2 alineja 2 ovog člana, treba da ispunjava uslove iz člana 38 stav 1 tačka 3 ovog pravilnika ako se radi o mesu preživara, odnosno uslove iz člana 38 stav 1 tačka 4 ovog pravilnika ako se radi o mesu svinja;

2) mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od životinja iz stava 3 tačka 2 alineja 2 ovog člana, moraju biti podvrgnuti najmanje jednom od postupaka iz Priloga 8 ovog pravilnika u zavisnosti od njihove namjene i u skladu sa članom 37 stav 1 tač. 4 do 8 ovog pravilnika, a u slučaju da se otprema iz Crne Gore u državu članice Evropske unije i uslove iz člana 37 stav 2 ovog pravilnika.

(5) Na gazdinstvima sa prijemčivim vrstama životinja na kojima je u skladu članom 39 stav 4 ovog pravilnika službeno isključena prisutnost prethodne ili sadašnje zaraze virusom slinavke i šapa sa mogu se primjenjivati mjere iz člana 41 ovog pravilnika.

Mjere koje se primjenjuju na području vakcinacije nakon završenog ispitivanja i razvrstavanja gazdinstava do ponovnog uspostavljanja statusa područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa

Član 41

(1) Mjere iz st. 2 do 6 ovog člana, primjenjuju se na području vakcinacije nakon sprovođenja mjera iz člana 40 ovog pravilnika sve dok se u skladu sa članom 42 ovog pravilnika ponovo ne dobije status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa (faza III).

(2) Kretanje životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstva na gazdinstvo unutar područja vakcinacije odobrava službeni veterinar.

(3) Životinja prijemčivih vrsta ne mogu izlaziti iz područja vakcinacije.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, službeni veterinar može odobriti direktan prevoz životinja prijemčivih vrsta u klanicu radi hitnog klanja pod uslovima iz člana 38 stav 2 ovog pravilnika.

(5) Službeni veterinar može odobriti prevoz nevakcinisanih životinja prijemčivih vrsta ako:

1) su sve životinje prijemčivih vrsta na gazdinstvu klinički pregledane u roku od 24 sata od utovara i ne pokazuju kliničke znake slinavke i šapa;

2) se životinje drže na gazdinstvu porijekla najmanje 30 dana i u tom periodu ni jedna životinja prijemčivih vrsta nije bila uvedena na to gazdinstvo;

3) se gazdinstvo porijekla ne nalazi u zaraženom ili ugroženom području;

4) su životinje namijenjene prevozu pojedinačno ispitane testom za dokazivanje antitijela na virus slinavke i šapa na kraju perioda izolacije sa negativnim rezultatom, ili je na tom gazdinstvu sprovedeno serološko ispitivanje u skladu Prilogom 3 ovog pravilnika, bez obzira na vrstu životinja;

5) tokom prevoza od gazdinstva porijekla do odredišta životinje nijesu bile izložene nikakvom izvoru zaraze.

(6) Nevakcinisano potomstvo vakcinisanih ženki ne smije napustiti gazdinstvo porijekla, osim ako se prevoze:

1) na gazdinstvo unutar područja vakcinacije koje ima isti zdravstveni status kao i gazdinstvo porijekla;

2) u klanicu na hitno klanje;

3) na gazdinstvo sa kog će potomstvo biti poslato direktno u klanicu;

4) na bilo koje gazdinstvo, nakon dobijanja negativnog rezultata serološkim testom za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa, koji je sproveden na uzorku krvi uzetom prije otpremanja sa gazdinstva porijekla.

(7) Svježe meso dobijeno od nevakcinisanih životinja prijemčivih vrsta može biti stavljeno na tržište unutar i izvan područja vakcinacije ako:

1) su mjere iz člana 40 stav 3 ovog pravilnika sprovedene na cijelom području vakcinacije ili se životinje prevoze u klanicu pod uslovima iz stava 3 ili stava 5 tačka 4 ovog člana,

2) objekat radi pod nadzorom;

3) se u objektu prerađuje isključivo svježe meso dobijeno od životinja iz tačke 1 ovog stava ili od životinja koje su uzgojene i/ili zaklane izvan područja vakcinacije ili svježe meso iz stava 7 ovog člana;

4) je takvo svježe meso označeno zdravstvenom oznakom u skladu sa posebnim propisima;

5) je tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso jasno označeno i prevozi se i skladištiti odvojeno od mesa, koje u skladu sa odredbama ovog pravilnika ima drugačiji zdravstveni status.

(8) Svježe meso dobijeno od vakcinisanih životinja prijemčivih vrsta ili od nevakcinisanog seropozitivnog potomstva vakcinisanih ženki zaklanih u periodu iz stava 1 ovog člana, mora da bude označeno oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu sa propisima, poslije toga se skladišti i prevozi odvojeno od mesa koje nije označeno tom oznakom a kasnije prevozi u zapečaćenim kontejnerima u određene objekte kako bi se obradilo u skladu sa Prilogom 7 ovog pravilnika.

(9) Izuzetno od stava 8 ovog člana, svježe meso i dijelovi od klanične obrade trupa vakcinisanih velikih i malih preživara ili njihovog nevakcinisanog seropozitivnog potomstva, mogu biti stavljeni u promet unutar i izvan područja vakcinacije ako:

1) objekat radi pod nadzorom;

2) se u objektu prerađuje isključivo svježe meso, ne uključujući nusproizvode, koje je bilo

podvrgnuto postupku iz Priloga 8 ovog pravilnika ili svježe meso iz stava 7 ovog člana ili koje je dobijeno od životinja koje su uzgojene i/ili zaklane izvan područje vakcinacije;

3) je takvo svježe meso označeno zdravstvenom oznakom u skladu sa posebnim propisima;

4) je tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso jasno označeno i prevozi se i skladištiti odvojeno od mesa koje u skladu sa odredbama ovog pravilnika ima drugačiji zdravstveni status.

(10) Izuzetno od stava 8 ovog člana, svježe meso vakcinisanih svinja i njihovog nevakcinisanog seropozitivnog potomstva, može se staviti u promet unutar zemlje, unutar i izvan područja vakcinacije, ako:

1) objekat radi pod strogim nadzorom;

2) se u objektu prerađuje isključivo svježe meso životinja koje su porijeklom sa gazdinstava koja ispunjavaju uslove iz člana 40 stav 5 ovog pravilnika ili svježe meso dobijeno od životinja koje su uzgojene i zaklane izvan područja vakcinacije;

3) je tako svježe meso označeno oznakom zdravstvene ispravnosti koja se utvrđuje u skladu sa posebnim propisima;

4) je tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso označeno i prevozi se i skladištiti odvojeno od mesa koje, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, ima drugačiji zdravstveni status.

(11) Mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od vakcinisanih životinja mogu se staviti u promet unutar i izvan područja vakcinacije pod uslovom da su, u zavisnosti od toga jesu li namijenjeni za ishranu ljudi ili ne, obrađeni najmanje jednim od postupaka iz Priloga 9 ovog pravilnika. Obrada se obavlja u objektu smještenom unutar područja vakcinacije ili u skladu sa odredbama člana 31 st. 5, 8, 9 i 11 ovog pravilnika.

(12) Prikupljanje i prevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta sa gazdinstava smještenih u ugroženom području u druge laboratorije osim u ovlašćenu laboratoriju za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci sa mlijekom u takvim laboratorijama, odobrava službeni veterinar i uz obavezu sprovođenja mjera za sprječavanje svakog širenja virusa slinavke i šapa.

(13) Stavljanje u promet proizvoda životinjskog porijekla, osim proizvoda iz st. 7 do 12 ovog člana i st. 13 do 15 ovog člana, mora se obavljati pod uslovima iz čl. 20 do 22 ovog pravilnika.

Sigurnosne norme, smjernice za nadzor i Kodeks dobre prakse za odobrene laboratorije i ustanove u kojima se radi sa živim virusom slinavke i šapa

Član 42

U laboratorijama i ustanovama u kojima se radi sa živim virusom slinavke šapa primenjuje se sigurnosne norme, smernice i kodeks dobre prakse.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje slinavke i šapa kod divljih životinja

Član 43

(1) Kada postoji sumnja da su divlje životinje zaražene slinavkom i šapom preduzimaju se odgovarajuće mjere kojima se potvrđuje ili isključuje prisustvo bolesti ispitivanjem svih odstrijeljenih ili uginulih divljih životinja prijemčivih vrsta, uključujući i laboratorijsko ispitivanje i o tome se obavještava vlasnik životinja prijemčivih vrsta i organ nadležna za poslove lovstva.

(2) Kad se potvrdi primarna pojava bolesti slinavke i šapa kod divljih životinja, preduzimaju se bez odlaganja mjere kako bi se smanjila opasnost od širenja bolesti i izrađuje se plan iskorjenjivanja slinavke i šapa u skladu sa Prilogom 10 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(3) Plan iz stava 2 ovog člana dostavlja se Evropskoj komisiji na procjenu i odobravanje, i obavještava se Evropska komisija i i druge zainteresovane države ukoliko dođe do promjena granica

zaraženog područja i o epizootiološkoj situaciji u zaraženom području i rezultatima sprovođenja plana iskorjenjivanja slinavke i šapa.

(4) O potvrdi slinavke i šapa obavještavaju se vlasnici životinja prijemčivih vrsta i organi nadležni za poslove lovstva.

Korišćenje pomija

Član 44

Radi spriječavanja pojave bolesti slinavka i šap u ishrani životinja ne koriste se pomije.

Primjena

Član 45

Odredbe člana 7 stav 3, člana 8 stav 7, člana 9 stav 3, člana 10 stav 3, člana 14 stav 7, člana 24 stav 8, člana 25 stav 9, člana 26 st. 7 i 11, člana 28 stav 5, člana 29 stav 6, člana 30 stav 3, člana 33 stav 3, člana 36 stav 3, člana 37 stav 2, člana 38 stav 2 i člana 43 stav 3 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Prestanaka važenja propisa

Član 46

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o načinu postupku i merama za suzbijanje i iskorenjivanje slinavke i šapa ("Službeni list SFRJ", br. 5/70 i 32/70).

Stupanje na snagu

Član 47

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 011-12/15-3

U Podgorici, 6. jula 2015. godine

Ministar,
prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.

PRILOG 1

ŽARIŠTE BOLESTI

Pojava bolesti slinavke i šapa proglašava se na gazdinstvu ako je ispunjen jedan ili više sljedećih kriterijuma (žarište bolesti):

1) je virus slinavke i šapa izolovan iz životinje ili iz bilo kog proizvoda koji potiče od te životinje ili iz njene okoline;

2) su kod životinje prijemčive vrste uočeni klinički znaci koji ukazuju na slinavku i šap, a u uzorcima uzetim od životinje ili životinja iz iste epizootiološke grupe otkriven je i identifikovan virusni antigen ili virusna ribonukleinska kiselina (RNK) koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa;

3) su kod životinje prijemčive vrste uočeni klinički znaci koji ukazuju na slinavku i šap i ta životinja i

njene »kohorte« pozitivno reaguju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;

4) je u uzorcima uzetim od životinja prijemčive vrste otkriven i identifikovan virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa i te životinje pozitivno reaguju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se, u slučaju antitijela za strukturne proteine, kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;

5) je utvrđena epizootiološka povezanost sa potvrđenom pojavom slinavke i šapa i ispunjen je jedan od sljedećih uslova:

a) da jedna ili više životinja pozitivno reaguju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranije vakcinacije, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;

b) da je u uzorcima uzetim od jedne ili više životinja prijemčive vrste otkriven i identifikovan virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa;

c) da je otkrivanjem serokonverzije iz negativne u pozitivnu pri ispitivanju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa kod jedne ili više životinja prijemčive vrste, serološki dokazana aktivna zaraza virusom slinavke i šapa, a ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije mogu se isključiti kao mogući uzroci seropozitivnosti, a ako se ne može opravdano očekivati da je zadržan raniji seronegativni status, utvrđivanje serokonverzije obavlja se na parnim uzorcima koji su dvokratno ili višekratno uzeti od istih životinja i to u razmaku od najmanje pet dana u slučaju dokaza antitijela za strukturne proteine i u razmaku od najmanje 21 dan u slučaju dokaza antitijela za nestrukturne proteine.

d) da su kod životinje prijemčive vrste uočeni klinički znaci koji ukazuju na slinavku i šap.

PRILOG 2

KLINIČKO I LABORATORIJSKO ISPITIVANJE

1. Klinički pregled

1.1. Na gazdinstvima se mora obaviti klinički pregled svih životinja prijemčivih vrsta kako bi se otkrili znaci ili simptomi slinavke i šapa.

1.2. Posebnu pažnju treba usmjeriti na životinje za koje postoji velika vjerovatnoća da su bile izložene virusu slinavke i šapa, pogotovo zbog prevoza sa gazdinstava u riziku ili bliskog kontakta sa licima ili opremom koja je bila u bliskom kontaktu sa gazdinstvima u riziku.

1.3. Pri kliničkom pregledu treba uzeti u obzir načine prenosa slinavke i šapa, uključujući period inkubacije iz člana 2 tačka 5 ovog pravilnika i način držanja životinja prijemčivih vrsta.

1.4. Moraju se pažljivo pregledati sve bitne evidencije koje se vode na gazdinstvu, naročito podaci vezano za zdravlje životinja, kao i podaci o oboljelim, uginulim životinjama, pobačajima, kliničkim zapažanjima, promjenama u produktivnosti i potrošnji hrane, prodaji ili kupovini životinja, dolascima lica za koje se sumnja da su mogle biti kontaminirane i drugi podaci koji su bitni za anamnezu.

2. Postupci uzorkovanja

2.1. Opšte odredbe

2.1.1. Serološko uzorkovanje se obavlja u skladu sa preporukama Ekspertske grupe kako bi se obezbijedila sljedivost i dobili dokazi, uzimajući u obzir i definiciju o odsutnosti prethodne zaraze iz Priloga 1 ovog pravilnika.

2.1.2. Ako se uzorkovanje obavlja u okviru nadzora bolesti nakon njenog izbijanja, ono ne smije početi prije nego protekne 21 dan od uklanjanja prijemčivih životinja sa zaraženog gazdinstva ili gazdinstava i od preliminarnog čišćenja i dezinfekcije, osim ako je drugačije predviđeno ovim prilogom.

2.1.3. Uzimanje uzoraka od životinja prijemčivih vrsta obavlja se u skladu sa odredbama ovog priloga svaki put kada se ovce i koze ili druge prijemčive životinje koje ne pokazuju jasne kliničke znakove mogu dovesti u vezu sa izbijanjem bolesti, a naročito ako se takve životinje drže odvojeno od goveda i svinja.

2.2. Uzorkovanje na gazdinstvu

Na gazdinstvima na kojima se i pored izostanka kliničkih znakova sumnja na prisutnost slinavke i šapa treba pregledati ovce i koze i ostale prijemčive vrste, u skladu sa protokolom uzorkovanja koji omogućava otkrivanje prevalencije od 5% sa najmanje 95%-tnom pouzdanošću.

2.3. Uzorkovanje u zaraženom području

2.3.1. da bi se mjere koje su na snazi u zaraženom području mogle ukinuti, sva gazdinstva koja se nalaze unutar zaraženog područja i na kojima ovce i koze nijesu bile u direktnom i bliskom kontaktu sa govedima u periodu od najmanje 21 dan prije uzimanja uzoraka, treba ispitati u skladu sa protokolom uzorkovanja koji omogućava otkrivanje prevalencije od 5% sa najmanje 95%-tnom pouzdanošću.

2.3.2. Ako epizootiološka situacija dozvoljava, Ministarstvo može donijeti odluku da se uzorci mogu uzeti najranije 14 dana nakon uklanjanja prijemčivih životinja na zaraženom gazdinstvu ili gazdinstvima i nakon preliminarnog čišćenja i dezinfekcije, pod uslovom da se uzorkovanje obavlja u skladu sa podtačkom 2.3.1. ove tačke, na način da je omogućeno otkrivanje 2%-tne prevalencije u stadu sa 95%-tnom pouzdanošću.

2.4. Uzorkovanje u ugroženom području

Da bi se mjere koje su na snazi u ugroženom području mogle ukinuti, treba pregledati gazdinstva unutar ugroženog područja za koja se pored izostanka kliničkih znakova mora sumnjati na prisutnost slinavke i šapa, naročito ona na kojima se drže ovce i koze. U svrhu ovog ispitivanja, dovoljno je uzorkovanje u više faza, pod uslovom da se uzorci uzimaju:

- na gazdinstvima unutar područja na kojima ovce i koze nijesu bile u direktnom i bliskom kontaktu sa govedima u periodu od najmanje 30 dana prije uzimanja uzoraka;

- na što je moguće većem broju gazdinstva iz alineje 1 ove podtačke kako bi se sa najmanje 95%-tnom pouzdanošću moglo otkriti najmanje jedno zaraženo gazdinstvo, ako predviđena prevalenca iznosi 2%, s tim da su gazdinstva u uzorku ravnomjerno raspoređena u cijeloj zoni;

- od što je moguće većeg broja ovaca i koza po svakom gazdinstvu kako bi se sa najmanje 95%-tnom pouzdanošću otkrila 5%-tna prevalenca u stadu, i od svih ovaca i koza ako ih na gazdinstvu ima manje od 15.

2.5. Uzorkovanje u svrhu nadzora i praćenja

Radi nadzora i praćenja u područjima koja se nalaze izvan zona utvrđenih u skladu članom 14 ovog pravilnika, a naročito kako bi se potvrdila odsutnost zaraze u populaciji ovaca i koza koja nije u bliskom i direktnom kontaktu sa nevakcinisanim govedima i/ili svinjama, primjenjuje se protokol uzorkovanja koji u svrhu nadzora i praćenja preporučuje OIE ili protokol uzorkovanja iz podtačke 2.4. ove tačke, s tom razlikom u odnosu na alineju 2 iste podtačke, predviđena prevalencija u stadu iznosi 1%.

2.6. Broj uzoraka, izračunat u skladu sa podtačkom 2.2. i 2.3. ove tačke i alinejom 3 podtačka 2.4 ove tačke, povećava se kako bi se uzela u obzir utvrđena osjetljivost primijenjenog dijagnostičkog testa.

PRILOG 3

ČIŠĆENJE i DEZINFEKCIJA

1. Opšta načela i postupci

1.1. Postupci čišćenja i dezinfekcije, sprovode se pod službenim nadzorom i u skladu sa uputstvima službenog veterinarara.

1.2. Dezinficijensi koji se upotrebljavaju za uništavanje virusa slinavke i šapa i njihove koncentracije, kako bi se obezbijedilo uništavanje virusa slinavke i šapa, moraju biti odobreni.

1.3. Efikasnost dezinficijensa ne smije biti ugrožena dugotrajnim skladištenjem.

1.4. Pri izboru dezinficijensa i načina dezinfekcije treba uzeti u obzir vrstu objekata, prevozno sredstvo i predmete koji se dezinfikuju.

1.5. Sredstva za odmašćivanje i dezinficijensi upotrebljavaju se pod uslovima koji ne smanjuju njihovu efikasnost, a naročito se moraju uvažavati tehnički parametri koje je naveo proizvođač, kao što su pritisak, minimalna temperatura i potrebno vrijeme djelovanja; djelovanje dezinficijensa ne smije biti ugroženo zbog međudjelovanja sa drugim materijalima kao što su sredstva za odmašćivanje.

1.6. Bez obzira koji se dezinficijens koristi, primjenjuju se sljedeća opšta pravila:

- stajnjak i đubrivo detaljno natopiti dezinficijensom,
- oprati i očistiti i četkom oribati sve površine koje su vjerovatno kontaminirane, a naročito tlo, podove, rampe i zidove nakon uklanjanja i demontaže opreme ili uređaja koji bi inače mogli smanjiti efikasnost čišćenja i dezinfekcije,

- ponovo nanijeti dezinficijens i pustiti da djeluje najmanje onoliko dugo koliko preporučuje proizvođač;

- vodu korišćenu za čišćenje treba ukloniti na način da se spriječi svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa i u skladu sa uputstvom službenog veterinarara.

1.7. Ako se nakon dezinfekcije čišćenje obavlja tečnostima pod pritiskom, treba spriječiti naknadnu kontaminaciju već očišćenih i dezinfikovanih dijelova.

1.8. Treba oprati, dezinfikovati ili uništiti opremu, uređaje, predmete ili boksove koji su vjerovatno kontaminirani.

1.9. O sprovedenom čišćenju i dezinfekciji treba da se vodi evidencija na gazdinstvu ili, ako se radi o prevoznim sredstvima, u dnevniku vožnje, a ako se zahtijeva službena potvrda, istu izdaje službeni veterinar.

2. Posebne odredbe koje se odnose na čišćenje i dezinfekciju zaraženih gazdinstava

2.1. Preliminarno čišćenje i dezinfekcija

2.1.1. Tokom usmrćivanja životinja preduzimaju se sve potrebne mjere kako bi se spriječilo ili svelo na najmanju moguću mjeru širenje virusa slinavke i šapa; između ostalog, treba postaviti privremenu opremu za dezinfekciju, obezbijediti zaštitnu odjeću, tuševе, dekontaminirati korišćenu opremu, instrumente i uređaje i isključiti ventilacione uređaje.

2.1.2. Leševе usmrćenih životinja treba poprskati dezinficijensom i u zatvorenim i nepropusnim kontejnerima odvesti sa gazdinstva kako bi se preradili i uništili.

2.1.3. Kada se leševi životinja prijemčivih vrsta odvezu na preradu i uništenje, dijelove gazdinstva na kojima su bile smještene te životinje i sve dijelove drugih zgrada, dvorišta itd, koji su kontaminirani tokom usmrćivanja, klanja ili postmortalnih pregleda treba poprskati dezinficijensom.

2.1.4. Tkiva i krv koja se razlila tokom klanja ili postmortalnog pregleda i sve vidljive nečistoće na zgradama, dvorištima, priboru itd. treba pažljivo skupiti i ukloniti zajedno sa leševima.

2.1.5. Korišćeni dezinficijens mora ostati na tretiranoj površini najmanje 24 sata.

2.2. Završeno čišćenje i dezinfekcija

2.2.1. Sa svih površina treba ukloniti masnoću i prljavštinu upotrebom sredstava za odmašćivanje i površine oprati hladnom vodom.

2.2.2. Nakon pranja hladnom vodom, površine treba ponovo poprskati dezinficijensom.

2.2.3. Nakon sedam dana objekte treba ponovo očistiti sredstvom za odmašćivanje, isprati hladnom vodom, poprskati dezinficijensom i ponovo isprati hladnom vodom.

3. Dezinfekcija kontaminiranog stajnjaka

3.1. Stajnjak (čvrsto đubrivo i upotrijebljena stelja) treba sakupiti na gomilu da se zagrijava, po

mogućnosti dodavanjem 100 kg živog kreča na 1 m³ stajnjaka kako bi se obezbijedila temperatura od najmanje 70°C u cijeloj gomili, poprskati dezinficijensom i ostaviti najmanje 42 dana tokom kojih gomilu treba ili pokriti ili presložiti kako bi se obezbijedilo da se svi slojevi ravnomjerno zagrijavaju.

3.2. Tečnu fazu stajnjaka treba ostaviti najmanje 42 dana nakon zadnjeg dodavanja infektivnog materijala, a ovaj se period može produžiti ako je stajnjak veoma kontaminiran ili za vrijeme nepovoljnih vremenskih uslova, a skratiti ako je dodat dezinficijens kako bi se pH vrijednost dovoljno promijenila da se uništi virus slinavke i šapa u cijelom sadržaju.

4. Posebni slučajevi

4.1. Ako se zbog tehničkih ili bezbjednosnih razloga čišćenje i dezinfekcija ne mogu obaviti u skladu sa ovim pravilnikom, objekti i prostori moraju se očistiti i dezinfikovati koliko god je to moguće kako bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa, i najmanje jednu godinu u njih se ne smiju smještati životinje prijemčivih vrsta.

4.2. Izuzetno od podtačk. 2.1. i 2.2. tačke 2 ovog priloga, u slučaju gazdinstava na kojima se životinje drže na otvorenom, mogu se odrediti posebni postupci za čišćenje i dezinfekciju, uzimajući u obzir vrstu gazdinstva i klimatske uslove.

4.3. Izuzetno od tačke 3 ovog priloga, Uprava može odrediti posebne postupke za dezinfekciju stajnjaka, u skladu sa naučnim saznanjima koji dokazuju da ti postupci obezbijavaju efikasano uništavanje virusa slinavke i šapa.

PRILOG 4

PONOVNO UVOĐENJE ŽIVOTINJA NA GAZDINSTVIMA

1. Opšta načela

1.1. Ponovno uvođenje ili naseljavanje životinja na gazdinstvo može početi tek nakon što istekne 21 dan od završne dezinfekcije gazdinstva.

1.2. Životinje za obnovu populacije mogu se uvesti na gazdinstvo samo pod sljedećim uslovima:

- životinje ne smiju dolaziti sa područja na kojima se sprovode mjere ograničenja vezana za slinavku i šap;

- da je potvrđeno da se kod životinja namijenjenih obnovi populacije može otkriti svaki mogući rezidualni virus slinavke i šapa bilo na osnovu kliničkih znakova, ako se radi o govedima i svinjama, ili ako se radi o drugim vrstama prijemčivim na slinavku i šap, laboratorijskim ispitivanjem koje se sprovodi na kraju perioda praćenja iz podtačke 1.3 ove tačke;

1.2.1. Da bi se kod životinja namijenjenih obnovi populacije obezbijedio odgovarajući imuni odgovor iz alineje 2 podtačke 1.2. ove tačke, životinje moraju:

- poticati i dolaziti sa gazdinstva smještenog u radijusu od najmanje 10 km od gazdinstva na kojem nije bilo izbijanja slinavke i šapa tokom najmanje zadnjih 30 dana, ili

- biti ispitane na prisustvo antitijela na virus slinavke i šapa propisanim testom sa negativnim rezultatom, s tim da su uzorci uzeti prije uvođenja životinja na gazdinstvo.

1.3. Nezavisno od načina uzgajanja na gazdinstvu, ponovno uvođenje životinja mora biti u skladu sa sljedećim postupcima:

1.3.1. Životinje se moraju uvesti u sve proizvodne jedinice i objekte dotičnog gazdinstva;

1.3.2. ako gazdinstvo ima više od jedne proizvodne jedinice ili objekata, nije neophodno da se ponovno uvođenje životinja odvija istovremeno u svakoj jedinici ili objektu. Ni jedna životinja koja pripada vrsti prijemčivoj na slinavku i šap ne smije napustiti gazdinstvo dok sve novouvedene životinje u svim proizvodnim jedinicama i objektima ne prođu kroz sve postupke koji se odnose na obnovu populacije;

1.3.3. Životinje moraju biti klinički pregledane svaka 3 dana tokom prvih 14 dana nakon uvođenja na

gazdinstvo;

1.3.4. životinje moraju biti klinički pregledane jednom sedmično, između 15. i 28. dana od ponovnog uvođenja;

1.3.5. najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja, sve životinje moraju biti klinički pregledane i u skladu sa zahtjevima iz Priloga 2 tačke 2 podtačke 2.2. ovog pravilnika moraju se uzeti uzorci za testiranje na prisustvo antitijela na virus slinavke i šapa.

1.4. Postupak obnavljanja populacije smatra se završenim ako su sve mjere iz podtačke 1.3.5. ove tačke sprovedene i ako su dale negativan rezultat.

2. Proširenje mjera i odstupanja

2.1. Ministarstvo može odrediti:

2.1.1 korišćenje sentinel životinja, posebno na gazdinstvima koja je teško očistiti i dezinfikovati, što se naročito odnosi na gazdinstva na kojima se životinje drže na otvorenom;

2.1.2 dodatne mjere zaštite i kontrole u okviru obnavljanja populacije životinja;

2.2. Ministarstvo može odstupiti od mjera iz tačke 1 podtač. 1.3.2. do 1.3.4. ovog priloga ako se obnova populacije obavlja nakon što proteknu 3 mjeseca od zadnjeg izbijanja bolesti u radijusu od 10 km od gazdinstva na koje se ponovo naseljavaju životinje.

3. Obnova populacije životinja u odnosu na hitnu vakcinaciju

3.1. Obnova populacije životinja na području vakcinacije iz člana 35 ovog pravilnika, obavlja se ili u skladu sa tač. 1 i 2 ovog priloga ili u skladu sa članom 41 stav 2 ili stav 4 tač 1, 3 i 4 ovog pravilnika.

3.2. Uprava može dozvoliti da se za obnovu populacije životinja na gazdinstvima smještenim izvan područja vakcinacije koriste vakcinisane životinje, nakon što se sprovedu određene mjere i pod sljedećim uslovima:

- ako je udio vakcinisanih životinja korišćenih za obnovu populacije veći od 75%, najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja prijemčivih vrsta vakcinisane životinje se slučajnim odabirom ispituju na antitijela na nestrukturane proteine, pri čemu se za uzorkovanje primjenjuju zahtjevi iz Priloga 2 tačke 2 ovog pravilnika, a za nevakcinisane životinje primjenjuju se odredbe tačke 1 ovog priloga, ili

- ako udio vakcinisanih životinja nije veći od 75%, nevakcinisane životinje smatraju se sentinel životinjama i primjenjuju se odredbe tačke 1 ovog priloga.

PRILOG 5

OBRADA MLIJEKA KAKO BI SE OBEZBIJEDILO UNIŠTAVANJE VIRUSA SLINAVKE I ŠAPA

Dio A

Mlijeko i proizvodi od mlijeka namijenjeni ishrani ljudi

Potrebno je preduzimati posebne mjere opreza da bi se spriječilo da mlijeko ili proizvodi od mlijeka nakon prerade dođu u dodir sa mogućim izvorom virusa slinavke i šapa.

Za uništavanje virusa slinavke i šapa u mlijeku i proizvodima od mlijeka namijenjenim ishrani ljudi primjenjuju se sljedeći postupci;

1) Mlijeko namijenjeno ishrani ljudi, mora da se obradi najmanje jednim od sljedećih postupaka:

1.1. sterilizacijom na F03 ili više;

1.2. postupkom UHT¹;

1.3. postupkom HTST², primijenjenim dva puta na mlijeku sa pH vrijednošću 7,0 ili više;

1.4. postupkom HTST za mlijeko sa pH vrijednošću ispod 7,0;

1.5. postupkom HTST u kombinaciji sa drugim fizičkim postupkom koji obuhvata:

- snižavanje pH vrijednosti ispod 6,0 tokom najmanje jednog sata, ili
- dodatno zagrijavanje do 72°C ili više, u kombinaciji sa isušivanjem.

Proizvodi od mlijeka moraju da se obrade jednim od navedenih postupaka iz tačke 1 ovog dijela ili moraju biti proizvedeni od mlijeka obrađenog u skladu sa istim postupkom.

O svakom drugom načinu obrade donosi se odluka, u skladu sa posebnim postupkom Evropske komisije, naročito što se tiče proizvoda od sirovog mlijeka koji se podvrgavaju dužem periodu zrenja koje uključuje snižavanje pH vrijednosti ispod 6.

---

¹ UHT = obrada pri ultra visokoj temperaturi od 132°C najmanje jednu sekundu

² HTST = brza pasterizacija na visokoj temperaturi, tj. na 72°C tokom najmanje 15 sekundi, ili drugi postupak sa ekvivalentnim pasterizacijskim učinkom kojim se postiže negativna reakcija na test fosfataze

Dio B

Mlijeko i proizvodi od mlijeka koji nijesu namijenjeni ishrani ljudi i mlijeko i proizvodi od mlijeka namijenjeni ishrani životinja

Potrebno je preduzimati posebne mjere opreza da bi se spriječilo da mlijeko ili proizvodi od mlijeka nakon prerade dođu u dodir sa mogućim izvorom virusa slinavke i šapa.

Za uništavanje virusa slinavke i šapa u mlijeku i proizvodima od mlijeka koji nijesu namijenjeni ishrani ljudi ili hranjenju životinja primjenjuju se sljedeći postupci:

1) Mlijeko koje nije namijenjeno ishrani ljudi i mlijeko namijenjeno hranjenju životinja mora se obraditi najmanje jednim od sljedećih postupaka:

1.1. sterilizacijom na F03 ili više;

1.2. postupkom UHT3 u kombinaciji sa drugim fizičkim postupkom obrade iz alineja 1 i 2 podtačke 1.4. ovog dijela;

1.3. postupkom HTST4, primijenjenim dva puta;

1.4. postupkom HTST u kombinaciji sa drugim fizičkim postupkom koji obuhvata:

- snižavanje pH vrijednosti ispod 6 tokom najmanje jednog sata, ili
- dodatno zagrijavanje do 72°C ili više, u kombinaciji sa isušivanjem.

Proizvodi od mlijeka moraju se obraditi jednim od navedenih postupaka ili moraju biti proizvedeni od mlijeka obrađenog u skladu sa tačkom 1 ovog dijela.

Surutka za ishranu životinja prijemčivih vrsta koja je proizvedena od mlijeka obrađenog u skladu sa tačkom 1 ovog dijela, mora se pokupiti najmanje 16 sati nakon što se mlijeko usiri i prije prevoza na gazdinstvo za uzgoj svinja njen izmjereni pH mora imati vrijednost < 6,0.

---

3 UHT = obrada pri ultra visokoj temperaturi od 132°C najmanje jednu sekundu

4 HTST = brza pasterizacija na visokoj temperaturi, tj. na 72°C tokom najmanje 15 sekundi, ili drugi postupak sa ekvivalentnim pasterizacijskim učinkom kojim se postiže negativna reakcija na test fosfataze

PRILOG 6

USLOVI ZA PREMJEŠTANJE i PREVOZ KOPITARA

1. Minimalne mjere

Ako se u skladu sa članom 8 ovog pravilnika potvrdi najmanje jedno izbijanje slinavke i šapa, kopitari se ne smiju slati u druge države, osim ako ih prati dokumentacija u skladu sa posebnim propisima.

2. Preporučene dodatne mjere

2.1. Mjere tokom potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet

U slučaju kada se primjenjuju mjere potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet iz člana 6 st. 3 i 4, prevoz kopitara sa gazdinstava za koja su uvedena ograničenja iz čl. 4 i 8 ovog pravilnika može se odobriti za one kopitare kojima je potrebno posebno veterinarsko liječenje u objektima u kojima nema životinja prijemčivih vrsta, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- da dežurni veterinar, koji je dostupan 24 sata dnevno sedam dana u sedmici, potvrdi da se radi o hitnom slučaju;
- da se obezbijediti saglasnost određene veterinarske organizacije;
- da prevoz odobri službeni veterinar koji je dostupan 24 sata dnevno sedam dana u nedelji;
- da kopitare tokom prevoza prati identifikaciona isprava u skladu posebnim propisima;
- da prije polaska obavjesti dežurnog službenog veterinara o ruti prevoza;
- da se kopitari očiste i dezinfikuju efikasnim dezinficijensom;
- da se kopitari prevoze u prevoznim sredstvima posebno namijenjenim prevozu kopitara, koje kao takvo može prepoznati i koje je očišćeno i dezinfikovano prije i nakon upotrebe.

2.2. Nadzor nad kopitarima u odnosu na zaraženo i ugroženo područje

2.2.1. Kretanje i stavljanje u promet kopitara van zaraženog i ugroženog područja ne podliježe drugim uslovima osim onim koji proizlaze iz posebnih propisa.

2.2.2. Kretanje i stavljanje u promet kopitara unutar zaraženog i ugroženog područja pod vrši se pod sljedećim uslovima:

- upotreba kopitara koji se drže na gazdinstvima smještenim u zaraženom i ugroženom području na kojima nema životinja prijemčivih vrsta dozvoljena je u zaraženom području, pod uslovom da se preduzmu odgovarajuće mjere čišćenja i dezinfekcije, a u objektima smještenim u ugroženom području ta upotreba nije ograničena;

- kopitari se mogu bez ograničenja prevoziti u prevoznim sredstvima posebno namijenjenim prevozu kopitara na gazdinstvo na kojem se ne drže životinje prijemčivih vrsta;

- izuzetno, službeni veterinar može dozvoliti prevoz kopitara prevoznim sredstvima koja su posebno namijenjena ili registrovana za prevoz kopitara sa gazdinstva na kojem se ne drže životinje prijemčivih vrsta na drugo gazdinstvo na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta, a koje je smješteno u zaraženom području, pod uslovom da se prevozno sredstvo očisti i dezinfikuje prije utovara životinja i prije napuštanja gazdinstva na koje su kopitari dopremljeni;

- službeni veterinar može dozvoliti kretanje kopitara po javnim putevima, na pašnjacima koji pripadaju gazdinstvu na kojem se ne drže životinje prijemčivih vrsta i na ispastima.

2.2.3. Prikupljanje sjemena, jajnih ćelija i embriona kopitara sa gazdinstava na kojima se ne drže životinje prijemčivih vrsta i koja se nalaze u zaraženim i ugroženim područjima, kao i slanje sjemena, jajnih ćelija i embriona kopitara namijenjenih životinjama primaocima na gazdinstva koja ne drže životinje prijemčivih vrsta, može se obavljati bez ograničenja.

2.2.4. Dolazak vlasnika kopitara, veterinara, osjemenjivača i potkivača na gazdinstvo u ugroženom području na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta, ali za koje ne važe ograničenja iz čl. 4 do 8 ovog pravilnika, dozvoljen je pod sljedećim uslovima:

- kopitari se drže odvojeno od životinja prijemčivih vrsta i efikasno se sprječava pristup životinjama prijemčivih vrsta od strane lica iz ove podtačke;

- svi posjetioci moraju biti evidentirani;

- prevozna sredstva i obuća posjetioca obavezno se moraju čistiti i dezinfikovati.

OBRADA PROIZVODA DA BI SE OBEZBIJEDILO UNIŠTAVANJE VIRUSA SLINAVKE I ŠAPA

Proizvodi životinjskog porijekla

Dio A

(1) Proizvodi od mesa moraju biti podvrgnuti najmanje jednom od sljedećih postupaka obrade:

1) termičkoj obradi u hermetički zatvorenim posudama, uz F o vrijednost od 3,00 ili više;

2) termičkoj obradi na minimalnoj temperaturi od 70°C, s tim da je ta temperatura dostignuta u svim dijelovima;

3) termičkoj obradi na minimalnoj temperaturi od 80°C, s tim da je ta temperatura dostignuta u svim dijelovima;

4) termičkoj obradi u hermetički zatvorenim posudama na temperaturi od najmanje 60°C tokom najmanje četiri sata, tokom kojih temperatura u središtu mora iznositi najmanje 70°C tokom 30 minuta;

5) prirodnoj fermentaciji i zrenju otkoštenog mesa od najmanje 9 mjeseci, koje rezultiraju sljedećim karakteristikama: sposobnost vezanja vode (Aw vrijednost) nije veća od 0,93 ili pH vrijednost nije veća od 6,0;

6) istoj obradi kao pod tačkom 5 za neotkošteno meso, s tim da se na svaki način mora izbjeći unakrsna kontaminacija;

7) termičkoj obradi koja obezbjeđuje da je dostignuta temperatura od najmanje 65°C u sredini proizvoda kroz vrijeme koje je potrebno da se dostigne pasterezacijska vrijednost (pv) jednaka ili veća od 40;

(2) Koža koja ispunjava uslove u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima životinjskog porijekla koji nijesu namenjeni ishrani ljudi (u daljem tekstu: propis kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima).

(3) Ovčja vuna, dlaka preživara i svinjske čekinje, koji ispunjavaju uslove u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima.

(4) Proizvodi dobijeni od životinja prijemčivih vrsta koji su bili podvrgnuti:

1) termičkoj obradi u hermetički zatvorenoj ambalaži uz Fo vrijednost 3 ili više; ili

2) termičkoj obradi kod koje je u sredini proizvoda bila postignuta temperatura od najmanje 70°C tokom 60 minuta;

(5) Krv i proizvodi od krvi životinja prijemčivih vrsta koji se koriste u tehničke svrhe, uključujući farmaceutske proizvode, proizvode za dijagnostiku *in vitro* i laboratorijske reagense, koji su bili podvrgnuti najmanje jednom od postupaka obrade u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima.

(6) Salo i topljene masnoće, koji su bili podvrgnuti termičkoj obradi u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima.

(7) Hrana za kućne ljubimce i žvakalice za pse, koji ispunjavaju uslove koji ispunjavaju uslove u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima.

(8) Lovački trofeji papkara i kopitara, koji ispunjavaju uslove u skladu sa propisom kojim je uređeno postupanje sa nus proizvodima.

(9) Životinjska crijeva koja su u skladu sa posebnim propisima očišćena, sastrugana i 30 dana usoljena natrijum hloridom, ili bijeljena ili sušena nakon struganja, i koja su nakon obrade bila zaštićena od ponovne kontaminacije.

Proizvodi koji nijesu životinjskog porijekla

Dio B

Slama i hrana za životinje koja je:

- bila podvrgnuta djelovanju vodene pare u zatvorenoj komori tokom najmanje 10 minuta na temperaturi od najmanje 80°C, ili
- bila podvrgnuta djelovanju formalinskih para (gasoviti formaldehid) koje nastaju u komori zatvorenoj najmanje 8 sati i pri temperaturi od najmanje 19°C, pri čemu se upotrebljavaju komercijalni rastvori u koncentraciji od 35 do 40%, ili
- bila uskladištena u paketima ili balama na natkrivenom mjestu udaljenom najmanje 2 km od najbližeg mjesta izbijanja slinavke i šapa i koja nije odvožena sa tog mjesta prije isteka najmanje tri mjeseca od završetka čišćenja i dezinfekcije, a ni u kom slučaju prije ukidanja ograničenja u zaraženom području.

PRILOG 8

OBRADA SVJEŽEG MESA I DODATNE MJERE KOJE SE PRIMJENJUJU KOD PROIZVODNJE SVJEŽEG MESA ŽIVOTINJA PRIJEMČIVIH VRSTA KOJE POTIČU IZ UGROŽENOG PODRUČJA

Dio A

(1) Otkoštено svježe meso je cijeli trup nakon klanične obrade tj. nakon iskrvarenja, evisceracije, uklanjanja vimena kad se radi o kravama i osim kod svinja, skidanja kože i odvajanja glave i nogu odrezanih u karpusu i tarzusu, a zajedno sa papkom, ali bez unutrašnjih organa, i sa kojeg su uklonjene kosti i glavni dostupni limfni čvorovi.

(2) Dijelovi od klanične obrade trupa:

- srce sa kojeg je potpuno uklonjeno okolno vezivno i masno tkivo;
- jetra sa koje su potpuno uklonjeni pripadajući limfni čvor i okolno vezivno i masno tkivo;
- cijeli žvakaći mišići, zarezani u skladu sa propisom kojim je uređena službena kontrola proizvoda životinjskog porijekla, sa kojih su potpuno uklonjeni okolni limfni čvorovi, vezivno i masno tkivo;
- jezik sa epitelom, ali bez kosti, hrskavice i krajnici;
- pluća sa kojih su uklonjeni dušnik i glavne bronhije kao i bronhijalni i medijastinalni limfni čvorovi;
- ostali proizvodi dobijeni klaničnom obradom, bez kosti ili hrskavice, sa kojih su potpuno uklonjeni limfni čvorovi, vezivno i masno tkivo i sluznica.

(3) Zrenje

- držanje trupova na temperaturi iznad +2°C, a da ne dođe do kvarenja, tokom najmanje 24 sata;
- pH vrijednost izmjerena u sredini dugog leđnog mišića (*longissimus dorsi*) manja je od 6,0.

(4) Da bi se spriječila unakrsna kontaminacija moraju se primijeniti efikasne mjere.

Dio B

Dodatne mjere koje se primjenjuju na proizvodnju svježeg mesa životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja

(1) Svježe meso, ne uključujući glavu, unutrašnje organe i klanične proizvode, koje je namijenjeno stavljanju u promet izvan zaraženog i ugroženog područja, mora biti proizvedeno u skladu sa najmanje jednim od sljedećih dodatnih uslova:

1) u slučaju preživara:

- da su životinje bile podvrgnute kontrolama iz člana 15 stav 6 ovog pravilnika,
- da se meso podvrgava obradi iz Dijela A tač. 1., 3. i 4 ovog priloga;

2) u slučaju svih životinja prijemčivih vrsta:

- da su životinje boravile na gazdinstvu najmanje 21 dan i bile su označene tako da se može utvrditi gazdinstvo sa kojeg potiču,

- da su životinje bile podvrgnute kontrolama iz člana 15 stav 5 ovog pravilnika,

- da je meso jasno označeno i zadržava se pod službenim nadzorom najmanje sedam dana i ne pušta se u promet sve dok se na kraju perioda zadržavanja službeno ne isključi svaka sumnja na zarazu virusom slinavke i šapa na gazdinstvu porijekla;

3) u slučaju svih životinja prijemčivih vrsta:

- za životinje se završio 21-dno dnevni period tokom kojeg nijesu smjele napustiti gazdinstvo porijekla i ni jedna životinja prijemčiva na slinavku i šap nije bila uvedena na to gazdinstvo,

- u roku od 24 sata od utovara životinje su bile podvrgnute kontrolama iz člana 15 stav 5 ovog pravilnika,

- uzorci koji su u roku od 48 sati od utovara uzeti u skladu sa statističkim zahtjevima iz Priloga 2 tačke 2 podtačke 2.2. ovog pravilnika ispitani su testom za dokazivanje antitijela na virus slinavke i šapa sa negativnim rezultatom,

- meso se zadržava pod službenim nadzorom 24 sata i ne pušta se u promet dok se ponovljenim pregledom životinja na gazdinstvu porijekla ne potvrdi, na osnovu kliničkog pregleda, da nema zaraženih životinja ili životinja za koje se sumnja da su zaražene.

(2) Djelovi od klanične obrade trupa označavaju se oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu sa propisom kojim su uređeni zdravstveni uslovi životinja za proizvodnju hrane i proizvoda životinjskog porijekla namjenjenih ishrani ljudi i podvrgavaju se jednom od postupaka obrade iz Priloga 6 tačke 1 ovog pravilnika.

(3) Ostali proizvodi se obrađuju u skladu sa članom 22 ovog pravilnika.

PRILOG 9

KRITERIJUMI ZA DONOŠENJE ODLUKE O SPROVOĐENJU ZAŠTITNE VAKCINACIJE i SMJERNICE ZA PROGRAME HITNE VAKCINACIJE

1. Kriterijumi za donošenje odluke o sprovođenju zaštitne vakcinacije*

Kriterijumi	Odluka	
	Za vakcinaciju	Protiv vakcinacije
Gustina populacije prijemčivih životinja	Velika	Mala
Preovladavajuće vrste životinja sa kliničkim znacima bolesti	Svinje	Preživari
Kretanje potencijalno zaraženih životinja ili proizvoda izvan zaraženog područja	Dokazano	Nije dokazano
Vjerovatnoća širenja virusa vazduhom sa zaraženih gazdinstava	Velika	Mala ili ne postoji
Odgovarajuća vakcina	Na raspolaganju	Nije na raspolaganju
Izvor izbijanja bolesti (slijedljivost)	Nepoznat	Poznat
Kriva incidencije izbijanja bolesti	Brzorastuća	Ravna ili spororastuća
Rasprostranjenost izbijanja bolesti	Široka	Ograničena
Reakcija javnosti na politiku sistematskog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja	Snažna	Slaba
Prihvatanje regionalizacije nakon vakcinacije	Da	Ne

*U skladu sa izvještajem Naučnog odbora za zdravlje životinja iz 1999. godine

2. Dodatni kriterijumi za donošenje odluke o uvođenju hitne vakcinacije

Kriterijumi	Odluka	
	Za vakcinaciju	Protiv vakcinacije
Prihvatanje regionalizacije od strane trećih zemalja	Poznato	Nepoznato
Ekonomska ocjena konkurentnih strategija	Predvidivo je da bi strategija suzbijanja bolesti bez hitne vakcinacije dovela do značajno većih privrednih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima	Predvidivo je da bi strategija suzbijanja bolesti uz hitnu vakcinaciju dovela do znatno većih privrednih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima
Predvidivo je da pravilo "24/48 sati" neće biti moguće efikasano sprovesti tokom dva uzastopna dana*	Da	Ne
Politika sistematskog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja ima značajne sociološke i psihološke uticaje	Da	Ne
Na području sa malom gustoćom populacije stoke postoje velika gazdinstva koja se bave intenzivnom stočnom proizvodnjom	Da	Ne

*"24/48" sati znači:

(a) inficirana stada na gazdinstvima iz člana 10 ovog pravilnika ne mogu biti usmrćena u okviru 24 sata nakon potvrde bolesti, i

(b) preventivno usmrćivanje životinja koje su vjerovatno inficirane ili kontaminirane ne može biti bezbjedno sprovedeno za manje od 48 sati.

3. Definicija područja sa gustom populacijom stoke

3.1. Pri donošenju odluke o mjerama koje će preduzeti u primjeni ovog pravilnika, naročito o mjerama iz člana 52 stav 2 ovog pravilnika, Uprava je dužna da, pored detaljne epizootiološke procjene, razmotriti i definiciju područja sa gustom populacijom životinja iz tačke 3.2. ovog priloga

3.2. Životinje prijemčivih vrsta

Ako se radi o životinjama prijemčivih vrsta, područje sa gustom populacijom životinja je geografsko područje u radijusu od 10 km oko gazdinstva na kojem se nalaze životinje prijemčivih vrsta za koje se sumnja da su zaražene ili koje jesu zaražene virusom slinavke i šapa, gdje je gustina populacije životinja prijemčivih vrsta veća od 1.000 grla po km²; to gazdinstvo se mora nalaziti ili u administrativnoj jedinici manjoj od regiona iz člana 2 tačka 14 ovog pravilnika, u kojoj je gustina populacije životinja prijemčivih vrsta veća od 450 grla po km², ili na udaljenosti manjoj od 20 km od te administrativne jedinice.

PRILOG 10

Mjere koje se sprovode u slučaju potvrde slinavke i šapa kod divljih životinja

Dio A

1. Kad se potvrdi primarni slučaj slinavke i šapa kod divljih životinja prijemčivih vrsta, Uprava preduzima sljedeće mjere kako bi se smanjilo širenje bolesti:

1) prijavljuje primarno žarište bolesti slinavka i šapa;

2) saziva stručnu grupu koju čine veterinari, lovci, biolozi čija su uža specijalnost divlje životinje i epizootiolozi koja pomaže u:

a) proučavanju epizootiološke situacije i određivanju zaraženog područja u skladu sa tačkom 4. podtačkom 2 ovog dijela;

b) utvrđivanju odgovarajućih mjera, pored onih iz podtač. 3 i 4 ove tačke, koje mogu uključiti obustavljanje lova i zabranu ishrane divljih životinja;

c) izradi plana iskorjenjivanja bolesti;

d) sprovođenju nadzora kako bi se provjerila efikasanost mjera iskorjenjivanja slinavke i šapa u zaraženom području;

3) odmah stavlja pod službeni nadzor gazdinstva koja drže životinje prijemčivih vrsta u određenom zaraženom području, a službeni veterinar naređuje:

a) službeno popisivanje svih vrsta i kategorija životinja prijemčivih vrsta na svim gazdinstvima, koje je vlasnik je dužan da ažurira, koji se daju na uvid na zahtjev i mogu se pregledati pri svakoj službenoj kontroli, a na gazdinstvima na kojima se životinje drže na otvorenom prvi popis može uraditi na osnovu procjene;

b) da se sve životinje prijemčivih vrsta na gazdinstvima smještene u zaraženom području drže u njihovim objektima ili na nekom drugom mjestu na kojem su izolovane od divljih životinja, a divlje životinje ne smiju imati pristup bilo čemu što bi kasnije moglo doći u dodir sa životinjama prijemčivih vrsta na gazdinstvu;

c) zabranu napuštanja i/ili uvođenja životinja prijemčivih vrsta se ili na gazdinstvo, osim uz odobrenje službenog veterinara, imajući u vidu epizootiološku situaciju;

d) da se na ulazima i izlazima iz zgrada u kojima su smještene životinje prijemčivih vrsta, kao i na ulazima i izlazima sa gazdinstva, koriste odgovarajući načini dezinfekcije;

e) da sve osobe koje dolaze u dodir sa divljim životinjama sprovode odgovarajuće higijenske mjere kako bi se smanjila opasnost od širenja virusa slinavke i šapa, a te mjere mogu uključiti privremenu zabranu ulaska na gazdinstvo sa životinjama prijemčivih vrsta licima koja su bila u dodiru sa divljim životinjama;

f) da se na slinavku i šap ispituju sve uginule ili bolesne životinje prijemčivih vrsta koje se nalaze na gazdinstvu i koje pokazuju simptome slinavke i šapa,

g) zabranu unošenja na gazdinstvo na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta ni jednog dijela divlje životinje, bez obzira je li ona odstrijeljena ili pronađena mrtva, kao ni bilo koji materijali ili oprema koji bi mogli biti kontaminirani virusom slinavke i šapa;

h) zabranu premještanja svih životinja prijemčivih vrsta, njihovog sjemena, embriona ili jajnih ćelija iz zaraženog područja;

4) obezbjeđuje da sve divlje životinje koje su odstrijeljene ili uginule na zaraženom području budu pregledane i ispitane na slinavku i šap kako bi se službeno isključila ili potvrdila prisustvo slinavke i šapa u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, s tim da:

a) se leševi svih divljih životinja kod kojih je potvrđeno prisustvo slinavke i šapa moraju preraditi pod službenim nadzorom;

b) kada su rezultati ispitivanja leševa dali negativnu rezultat na prisustvo slinavke i šapa, trupovi i meso divljih životinja prijemčivih vrsta ne smiju stavljati u promet, a dijelovi koji nijesu namijenjeni ishrani ljudi moraju biti prerađeni pod službenim nadzorom;

5) obezbjeđuje da se izolat virusa slinavke i šapa laboratorijski ispita propisanim postupkom za

genotipizaciju virusa i njegovu antigensku karakterizaciju u odnosu na postojeće vakcinalne sojeve.

2. Ako se slinavka i šap pojavi kod divljih životinja u graničnom području, Uprava saraduje sa nadležnim organom susjedne države pri određivanju mjera suzbijanja bolesti.

3. Izuzetno od tačke 1 ovog dijela, mogu se donijeti i dodatne posebne mjere, ako se slinavka i šap pojavi kod divljih životinja na području na kojem se zbog ekstenzivnog držanja domaćih životinja prijemčivih vrsta ne mogu primijeniti određene odredbe tačke 1 ovog dijela.

Planovi iskorjenjivanja slinavke i šapa kod divljih životinja

Dio B

1. Ne isključujući primjenu mjera koje su određene u dijelu A ovog priloga, Uprava, u roku od 90 dana od potvrde primarnog slučaja slinavke i šapa kod divljih životinja, sačinjava plan mjera za iskorjenjivanje bolesti na području koje je definisano kao zaraženo na procjenu i odobravanje, kao i mjera koje su uvedene na gazdinstvima na tom području.

2. Plan se može naknadno mijenjati ili dopunjavati, zavisno od razvoja situacije.

3. Mjere predviđene planom iz tačke 1 ovog dijela zamjenjuju početne mjere koje su utvrđene u dijelu A ovog priloga, od datuma donošenja.

4. Plan iz tačke 1 ovog dijela sadrži podatke o:

1) rezultatima epizootioloških ispitivanja i kontrolnih pregleda sprovedenih u skladu sa dijelom A ovog priloga i o geografskoj proširenosti bolesti;

2) zaraženom području unutar države, a pri određivanju zaraženog područja, Uprava uzima u obzir:

a) rezultate sprovedenog epizootiološkog ispitivanja i geografsku proširenost bolesti,

b) populaciju divljih životinja na tom području,

c) postojanje većih prirodnih ili vještačkih prepreka za kretanje divljih životinja;

3) organizovanju i načinu saradnje između: biologa čija su uža specijalnost divlje životinje, lovaca, lovačkih organizacija, službi za zaštitu divljih vrsta i veterinarskih službi (za zdravlje životinja i javno zdravlje);

4) informativnoj kampanji koja će se sprovodi kako bi se lovci upoznali sa mjerama koje se sprovode u okviru plana iskorjenjivanja bolesti;

5) načinu određivanja broja i lokacija grupa divljih životinja koje djelimično dolaze u dodir sa drugim grupama divljih životinja u i oko zaraženog područja;

6) približnom broju grupa divljih životinja iz podtačke 5 ove tačke i o njihovoj veličini u i oko zaraženog područja;

7) utvrđivanju raširenosti zaraze kod divljih životinja i to ispitivanjem odstrijeljenih ili uginulih divljih životinja, laboratorijskim ispitivanjem i epizootiološkim ispitivanjima ove bolesti kod pojedinih starosnih grupa;

8) mjerama za sprječavanje širenja bolesti zbog kretanja divljih životinja i/ili kontakata između grupa divljih životinja, a koje mogu uključiti i zabranu lova;

9) mjerama za smanjenje populacije divljih životinja, naročito mladunčadi prijemčivih vrsta u populaciji divljih životinja;

10) uslovima koje moraju ispunjavati lovci kako bi se spriječilo širenje bolesti;

11) načinu neškodljivog uklanjanja odstrijeljenih ili uginulih divljih životinja, koji se mora bazirati na:

a) preradi pod službenim nadzorom, ili

b) pregledu koji obavlja službeni veterinar i laboratorijskim ispitivanjima, s tim da se:

- leševi svih divljih životinja kod kojih je potvrđeno prisustvo slinavke i šapa moraju se neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom;

- kada su rezultati ispitivanja leševa dali negativnu rezultat na prisustvo slinavke i šapa, trupovi i meso divljih životinja prijemčivih vrsta ne stavljaju se u promet, a dijelovi koji nijesu namijenjeni ishrani ljudi moraju moraju se neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom;

12) epizootiološkom ispitivanju koje se sprovodi za svaku odstrijeljenu ili uginulu divlju životinju prijemčive vrste, sa podacima o:

- geografskom području na kojem je životinja pronađena mrtva ili odstrijeljena,
- datumu kad je životinja pronađena mrtva ili odstrijeljena,
- licu koja je životinju pronašlo mrtvu ili odstrijelilo,
- starosti i polu životinje,
- simptomima prije odstrijela, ako je životinja bila odstrijeljena,
- stanju leša, ako je životinja nađena mrtva,
- laboratorijskim nalazima.

13) programima nadzora i preventivnim mjerama koje se primjenjuju na gazdinstvima koja drže životinje prijemčivih vrsta i nalaze se u određenom zaraženom području, a po potrebi i u njegovoj okolini, uključujući i prevoz i kretanje životinja prijemčivih vrsta unutar tog područja, iz i na to područje; koje najmanje uključuju:

a) zabranu izlaska životinja prijemčivih vrsta, njihovog sjemena, embriona i jajnih ćelija iz zaraženog područja;

14) kriterijumima na osnovu kojih se ukidaju mjere uvedene za iskorjenjivanje bolesti u zaraženom području i mjere na gazdinstvima na tom području;

15) organu za nadzor i usklađivanje rada jedinica koje su odgovorne za sprovođenje plana;

16) sistemu koji je uspostavljen kako bi stručna grupa, koja je imenovana u skladu sa dijelom A tačka 1 podtačka 2 ovog priloga, redovno pregleda rezultate plana iskorjenjivanja bolesti;

r) mjerama za praćenje bolesti koje se počinju sprovoditi po isteku perioda od najmanje 12 mjeseci nakon zadnjeg potvrđenog slučaja slinavke i šapa kod divljih životinja u zaraženom području; koje ostaju na snazi najmanje 12 mjeseci i uključuju i mjere koje su već uvedene u skladu sa podtač. 7,11 i 12 ove tačke.